

**TC.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ANABİLİMDALI**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN SBS
PUANLARI VE AKADEMİK BAŞARI PUANLARI
DEĞİŞİMLERİNİN İZLENMESİ VE SBS PUANLARININ
KESTİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
LEVENT YAKAR**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. MEHTAP ÇAKAN**

BOLU 2011

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Levent YAKAR`a ait “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin SBS Puanları ve Akademik Başarı Puanları Değişimlerinin İzlenmesi ve SBS Puanlarının Kestirilmesi” adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.
10.08.2011

Akademik Unvan

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Mehtap ÇAKAN

Üye : Doç. Dr. Zekeriya NARTGÜN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Doğan DOĞAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsünün Onayı

Doç. Dr. Türkan ARGON

Enstitü Müdürü V.

ABSTRACT**FOLLOWING OF CHANGES AT PRIMARY SCHOOL SECOND LEVEL
STUDENT'S LEVEL DETERMINATION EXAM SCORES AND ACADEMIC
ACHIEVEMENT GRADES AND PREDICTING LEVEL DETERMINATION
EXAM SCORES****Levent YAKAR****Master's Thesis****Educational Measurement and Evaluation Main Science Discipline****Thesis Adviser: Assoc. Prof. Mehtap ÇAKAN****August 2011, xii+69 pages**

This study's aims are to follow primary school 6th, 7th and 8th class student's academic achievement grades and Level Determination Exam (SBS) scores changes also whether these two scores predict SBS scores. Study group is consist of 610 students who are took 2008 6th SBS, 2009 7th SBS and 2010 8th SBS in 5 primary schools in Melikgazi district of Kayseri province. SBS total and subtest scores as well as same year's academic achievement grades for 3 years were analyzed, during analysis two way analyze of variance for repeated measures and Regression analysis on SPSS were conducted.

At the end of analysis following results were obtained;

- 1- Total and subtest scores of SBS changes according to class level generally females are more successful. Also 7th class scores lower than 6th and 8th class scores.

- 2- Academic achievement grades ascend according to class level. Females are more successful.
- 3- It has been found that the best predictors of SBS subtest scores are same class's and same lesson's academic achievement grades or former SBS subtest scores.

Key words: Level Determination Exam, Academic achievement, Achievement change, prediction validity, Primary school second level

ÖZET

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN SBS PUANLARI VE AKADEMİK BAŞARI PUANLARI DEĞİŞİMLERİNİN İZLENMESİ VE SBS PUANLARININ KESTİRİLMESİ

Levent YAKAR

Yüksek Lisans Tezi

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehtap ÇAKAN

Ağustos 2011, xii+69 sayfa

Bu çalışmada, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, akademik başarı puanlarının ve Seviye Belirleme Sınavından (SBS) elde ettikleri puanların değişiminin izlenmesi ve bu puanların SBS puanlarını ne derecede açıkladığının öğrenilmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini, Kayseri ili Melikgazi ilçesinde bulunan 5 ilköğretim okulunda okuyan, 2008 yılı 6. sınıf, 2009 yılı 7. sınıf ve 2010 yılı 8. sınıf SBS'ye giren 610 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, 3 yıllık SBS alt test ve tam puanları ve aynı yıllara ait yılsonu akademik başarı puanları analiz edilerek yapılmıştır. Analizlerde, SPSS programı üzerinden tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ve Regrasyon analizi kullanılmıştır.

Analizler sonunda ulaşılan temel sonuçlar şunlardır;

- 1- SBS alt test ve tam puanlarında sınıf düzeylerine göre oluşan puan değişimlerinde genellikle kızların daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Ayrıca 7. sınıf SBS puanlarının 6. ve 8. sınıf SBS puanlarından düşük olduğu görülmüştür.

- 2- Yılsonu akademik başarı puanlarının sınıf düzeylerine göre yükseldiği ve anlamlı görülen farkların kızların lehine olduğu gözlenmiştir.
- 3- Tüm derslerde SBS alt test puanlarının en iyi yordayıcılarının, aynı sınıfın ve aynı dersin yılsonu akademik başarı puanı veya bir önceki sınıfın SBS alt test puanı olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Akademik başarı puanı, Başarı değişimi, Yordama geçerliği, İlköğretim ikinci kademe.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans ders dönemi boyunca gösterdiği ilgiyi, tez yazım döneminde de esirgemeyen danışmanım

Doç. Dr. Mehtap ÇAKAN’a,

Her zaman ve her koşulda ilettiği görüş ve önerilerinden yararlandığım kıymetli hocam

Yrd. Doç.Dr. Bayram BIÇAK’a

İhtiyacım olduğunda bilgi birikimlerini sürekli paylaşan değerli hocam

Doç. Dr. Zekeriya NARTGÜN’e

Tezi tamamlamamda bana manevi destek olan

ARKADAŞLARIM’a

Tez için gerekli olan verileri almamda kolaylık gösteren

EĞİTEK’e

Ve tabi ki, tüm eğitim hayatı boyunca olduğu gibi beni yine yalnız bırakmayan sevgili

AİLEM’e

sonsuz teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii

BÖLÜM I

1. Giriş	1
1.1 Problem İfadesi.....	3
1.2 Araştırma Soruları	4
1.3 Araştırmanın Amacı	4
1.4 Araştırmanın Önemi	5
1.5 Araştırmanın Sayıltıları	6
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.7 Tanımlar	7

BÖLÜM II

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür	8
2.1 Seviye Belirleme Sınavı	8
2.2 Akademik Başarı	13
2.3 Ölçme ve Değerlendirme	17
2.4 İlgili Araştırmalar	21
2.4.1 SBS ile ilgili araştırmalar.....	21
2.4.2 Akademik başarı ve SBS ile ilgili araştırmalar.....	28

BÖLÜM III

3.Yöntem	32
3.1 Araştırmanın Modeli	32
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	32
3.3 Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması.....	33
3.4 Verilerin İşlenmesi ve Yorumlanması.....	33

BÖLÜM IV

4.Bulgular	35
4.1 1. Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	36
4.2 2. Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	45
4.3 3. Araştırma Sorusuna Ait Bulgular	54

BÖLÜM V

5.Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler	59
5.1 Sonuçlar ve Tartışma.....	59
5.2 Öneriler.....	63

KAYNAKÇA	65
-----------------------	----

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1 SBS'nin içerdği derslerin soru sayıları, haftalık ders sayıları ve ağırlıklı standart puan katsayıları (ASP)	10
Tablo 2.2 Sınıf Puanlarının Ortaöğretime Yerleştirme Puanlarına Etki Oranları ...	12
Tablo 2.3 100'lük Puanlama Sisteminin 5'lik Puanlama Sistemi Karşılıkları	14
Tablo 3.1 Örneklemi oluşturan ilköğretim okulları ve öğrenci sayıları	33
Tablo 4.1 SBS tam puanlarına ait betimsel istatistikler	36
Tablo 4.2 SBS tam puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	37
Tablo 4.3 SBS Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler	38
Tablo 4.4 SBS Türkçe puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	38
Tablo 4.5 SBS Matematik puanlarına ait betimsel istatistikler	39
Tablo 4.6 SBS Matematik puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	40
Tablo 4.7 SBS Fen ve Teknoloji puanlarına ait betimsel istatistikler	41
Tablo 4.8 SBS Fen ve Teknoloji puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	41
Tablo 4.9 SBS Sosyal Bilimler puanlarına ait betimsel istatistikler	42
Tablo 4.10 SBS Sosyal Bilimler puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	43
Tablo 4.11 SBS Yabancı Dil puanlarına ait betimsel istatistikler	44
Tablo 4.12 SBS Yabancı Dil puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	44
Tablo 4.13 Türkçe akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler	46
Tablo 4.14 Türkçe akademik başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	47
Tablo 4.15 Matematik akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler	48
Tablo 4.16 Matematik akademik başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	48
Tablo 4.17 Fen ve Teknoloji akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler ...	50
Tablo 4.18 Fen ve Teknoloji akademik başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	50

Tablo 4.19 Sosyal Bilimler akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler	51
Tablo 4.20 Sosyal Bilimler akademik başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	52
Tablo 4.21 Yabancı Dil akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler	53
Tablo 4.22 Yabancı Dil başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi	53
Tablo 4.23 6. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan Regrasyon analizi	55
Tablo 4.24 7. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan Regrasyon analizi	56
Tablo 4.25 8. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan Regrasyon analizi	57

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Değerlendirme Türleri.....	21
Grafik 4.1 Cinsiyete göre SBS 6-7-8 tam puanları	35
Grafik 4.2 6., 7. ve 8. sınıf yılsonu akademik başarı not ortalamaları	46

BÖLÜM I

1. Giriş

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir (Ertürk, 1972:12). Eğitim tüm toplumların tarih boyunca değişmeyen temel ihtiyaçlarından biridir. Bu sebeple eğitim tüm toplumlar tarafından önemli görülmüştür. Eğitim, topluma sunulan en önemli hizmetler arasında yerini sürekli almıştır ve almaya devam edecektir. Çünkü eğitim, tüm bireylerin doğuştan itibaren ihtiyacını hissettiği bir olgudur.

Günümüzde sistematik ve programlı eğitim, devletlerin halklarına sağladığı en temel hizmetlerdendir. Bu hizmet eğitim programları ile sağlanmaktadır. Eğitim programı, öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanabilir. Eğitim programlarının 4 ayrı boyutu bulunur. Bunlar; hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme safhalarıdır. Hedef boyutu kazandırılmak istenen kazanımları, içerik boyutu öğretilecek konular bütünü, öğrenme-öğretme süreci boyutu hedeflere ulaşmada kullanılacak eğitim strateji, model ve tekniklerini, ölçme ve değerlendirme boyutu ise hedeflere ulaşılma derecesini ve programın başarı oranını ele alır (Demirel, 2004).

Zaman ilerledikçe eğitim ihtiyacı dönemin gereklerine uygun şekilde giderilmeye çalışılmaktadır. Bu değişimler bazen sadece eğitim programlarının ve programların değerlendirmesiyle sınırlı kalmakla birlikte bazı durumlarda özellikle eğitim kademelerinin sonlarında yapılan ve üst kademedeki eğitime devam edilecek öğretim kurumunu seçmeye ilişkin yapılan sınavlara da yansiyabilmektedir.

Ülkemizde zorunlu eğitim hayatı, okul öncesi eğitimi ile başlamakta ve ilköğretimin bitişi ile 9 yılda tamamlanmaktadır. Ancak iyi eğitimli birey olmak için ilköğretim mezunu olmak yetersizdir. İlköğretimi, 4 yıllık ortaöğretim hayatı ve ardından yükseköğretim aşaması izlemektedir. Gelişmekte olan ülkemizde, eğitime olan ihtiyaç sürekli artmakta ve ortaöğretimin zorunlu hale getirilmesi konusu gündemi meşgul etmektedir. Eğitimli bireye olan ihtiyaç, eğitime olan ilgiyi de sürekli artırmaktadır. Ortaöğretim okullaşma oranı, 8 yıllık zorunlu eğitime geçildiği 1997-98 öğretim yılında %37,87'den, 2010-11 öğretim yılında %69,33'e kadar yükselmiştir (MEB, www.meb.gov.tr). Bu yükseliş eğitime olan ilginin açık bir göstergesi olarak algılanabilir.

Ülkemizde temel zorunlu eğitimin ardından gelen ve zorunlu olmayan öğretim kurumlarının nitelik ve özelliklerinin birbirinden farklı olması, bazı eğitim kurumlarının daha fazla rağbet görmesine neden olmuş ve bu durum seçme sınavlarını gündeme getirmiştir. Öğrenciler iyi bir gelecek adına istedikleri hedeflere ulaşmak için merkezi sınavlarda üstün başarı göstermek istemektedirler. Merkezi sınavlardan alacakları iyi puanlar istedikleri okulda eğitim hayatlarını devam ettirmelerini sağlayacaktır.

Ülkemizde yapılan merkezi sınavlar arasında öğrencilerin karşılaştığı ilk sınavlardan birisi Seviye Belirleme Sınavı (SBS)'dir. 2007 yılına kadar Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) adı altında sadece 8. Sınıf öğrencilerine Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji ders alanlarından uygulanan sınav 2007 yılında SBS ismiyle 6, 7 ve 8. Sınıfları kapsayacak şekilde tekrar düzenlenmiş, İngilizce dersi soruları da sınava eklenmiş ve uygulamaya konulmuştur. Ancak 2010 yılında alınan karar ile 2011 yılı itibarıyla sınavın üç yıl boyunca uygulanmasından vazgeçilmiş ve sınavın tekrar sadece 8. sınıflara uygulanmasına karar verilmiştir. (MEB, 2011 SBS Kılavuzu). Bu durumda 2008-2009 ve 2009-2010 öğretim yılında 6. sınıfta olanlar SBS'nin 3 basamaklı haliyle sınavlara girmişler ve aldıkları puanlarla ortaöğretim kurumlarına başvurmuşlardır. Diğer bir deyişle sadece 2010 ve 2011 yıllarında ilköğretimden mezun olan öğrenciler bu sisteme göre sınavlara katılıp aldıkları puanlarla ortaöğretim kurumlarına başvurmuşlardır.

Eğitim ortamında başarı, öğrencinin programdaki hedef davranışları sergilemesi hali olarak vurgulanmaktadır (Demirtaş, 2004). Akademik başarı deyince akla ilk gelen karne notlarıdır. Karne notları temel alınarak yapılan değerlendirmeler, akademik başarının göstergelerindendir. Ders başarısını gösteren karne notları, öğrencinin eğitim programı hedeflerine ulaşma oranını gösteren önemli bir veri olarak kullanılır. Böylece veliler ve öğrenciler okuldan geri bildirim almış olurlar.

Akademik başarı notları, içinde bulunulan yıl için geçerlidir. Öğrencinin ders başarısına ait bilgileri içerirler. Öğrencinin ders başarısında değişimler, ders notlarının değişim oranına göre değerlendirilirler. Bu yüzden derslerdeki akademik başarı notlarının önceki yıllara ait notlarla karşılaştırılma yoluna gidilebilir. Öğrencinin geçen yıla ya da yıllara göre başarı gelişimine ilişkin bilgi ders notlarının önceki yıllardaki notlarla kıyaslanmasıyla elde edilebilir.

SBS’de alt test alanı olan 5 ders, haftalık toplam ders sayısı itibariyle ders programın %70’ini içermektedir. SBS’de sorulan sorular, öğrencinin yıl içinde öğrenmesi beklenen ders içeriklerine paraleldir (MEB, 2011 SBS Kılavuzu). Bu durumda öğrencinin akademik başarısı ile SBS başarısı arasında ilişki olması beklenebilir (Güzeller,2005; Sevindik,2009).

Sınıf düzeylerine göre ders içerikleri ve konu düzeyleri, ders öğretim programı çerçevesinde değişmektedir. Öğrenciler bu değişimlere akademik başarılarını korumak veya yükseltmek için uyum göstermelidirler. Aksi takdirde başarılarında düşüş görülebilir. Öğrencilerin okulda aldıkları derslere ilişkin başarıları akademik başarı notlarıyla değerlendirilmektedir. SBS soru konuları okulda görülen derslerin içeriklerine bağlıdır. SBS ve yılsonu akademik başarı puanlarının değişimi izlenerek öğrencilerin ders içeriklerinde ve konu düzeylerine gösterdikleri uyum öğrenilebilir.

1.1. Problem İfadesi

Kayseri ili ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin 2008 yılında 6. sınıfta, 2009

yılında 7. sınıfta ve 2010 yılında 8. sınıfta SBS'den aldıkları puanlar ve okuldaki akademik başarı notları yıllara göre bir değişim göstermiş midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmada Kayseri ilindeki ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı notlarının ve SBS'den elde ettikleri puanların değişimlerinin izlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca SBS alt test puanlarının, aynı sınıfın yılsonu akademik başarı puanı ve önceki sınıfların SBS ve akademik başarı puanları tarafından yordanma düzeyi öğrenilmek istenmiştir.

1.3. Araştırma Soruları

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- 1- İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin SBS tam ve Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilimler (6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler, 8. sınıf TC. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri) ve Yabancı Dil alt test puanlarına ilişkin;
 - a) Sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde cinsiyete göre farklılık bulunmakta mıdır?
 - b) Aynı sınıflara ait puanlarında cinsiyete göre farklılık bulunmakta mıdır?
 - c) Sınıf düzeyleri puanları arasında farklılık bulunmakta mıdır?
- 2- İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil dersleri yılsonu akademik başarı notlarına ilişkin;
 - a) Sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde cinsiyete göre farklılık bulunmakta mıdır?

- b) Aynı sınıflara ait puanlarında cinsiyete göre farklılık bulunmakta mıdır?
 - c) Sınıf düzeyleri puanları arasında farklılık bulunmakta mıdır?
- 3- İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil SBS alt test puanlarına ilişkin;
- a) 6. sınıf SBS alt test puanları, aynı dersin 6. sınıf yılsonu akademik başarı puanı tarafından ne derecede yordanmaktadır?
 - b) 7. sınıf SBS alt test puanları, aynı dersin 6. ve 7. sınıf yılsonu akademik başarı puanları ve 6. sınıf SBS alt test puanı tarafından ne derecede yordanmaktadır?
 - c) 8. sınıf SBS alt test puanları, aynı dersin 6., 7. ve 8. sınıf yılsonu akademik başarı puanları ve 6. ve 7. sınıf SBS alt test puanları tarafından ne derecede yordanmaktadır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Her öğrenci akademik başarısının artmasını ister. Bunlara öğrencinin öğretmenlerini, velisini ve yakın çevresini de dahil edebiliriz. Ancak bu başarı artış isteği her zaman gerçekleşmeyebilir. Bazen başarıda değişim olmaz, hatta başarının düşmesi de söz konusudur. Ders başarısının genel değişim eğilimini görmek açısından araştırma önem arz etmektedir.

SBS, sadece 2010, 2011 ve 2012 yıllarında mezun olan ve olacak 3 öğrenci grubu için her yıl düzenlenen bir sınavdır. Bu yıllardan önceki ve sonraki yıllarda sınavlar tek basamaklı ve sadece 8. sınıfın sonunda düzenlenmiş ve düzenlenecektir (MEB, 2011 SBS Kılavuzu). Araştırmada, öğrencilerin SBS puanlarının değişimi izlenecektir. Böylece SBS alt test puanlarının değişimi ile yılsonu akademik başarı puan değişimi birlikte değerlendirilebilecektir. Böylece SBS ve akademik başarı puanları arasında ilişki hakkında fikir sahibi olunacaktır.

Araştırmada önceki sınıflarda alınan SBS alt test puanlarının ve önceki ve aynı yıla ait yılsonu akademik başarı puanlarının, sonraki yıllarda alınan SBS alt test puanları için ne derecede yordayıcı olduğuna bakılacaktır. Böylece genel olarak alınabilecek SBS alt test puanları hakkında fikir yürütülebilinecektir.

Araştırmayı diğer araştırmalardan ayıran en önemli özelliklerden biri de araştırma grubunun her yıl için farklı bir grup olmamasıdır. 6. sınıftan itibaren aynı öğrencilerin ilköğretim ikinci kademedeki aldıkları puanlar izlenecektir. Böylece farklı öğrenci gruplarının farklı özellikler taşımasından dolayı kaynaklanan olası yanıltıcı sonuçlardan uzak durulmuş olunacaktır.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

- 1- Öğrencilerin 6. 7. ve 8. sınıfa ait akademik başarı notları öğrencinin o yılki akademik başarısının göstergesidir.
- 2- Öğrenciler SBS’de, sahip oldukları bilgi düzeylerini yansıtabilmişlerdir.
- 3- Akademik başarı notlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1- Araştırma 2008 yılı 6. sınıf, 2009 yılı 7. sınıf ve 2010 yılı 8. sınıf verileri ile sınırlıdır.
- 2- Araştırma Kayseri ili Melikgazi ilçesinden 5 ilköğretim okulunun 6., 7. ve 8. sınıf öğrenci puanları ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

SBS (Seviye Belirleme Sınavı): Öğrencilerin, sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına girebilmeleri için eğitim yılı sonlarında yapılan içinde bulunulan seneye ilişkin kazanımların yoklandığı merkezi sınavdır (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi).

SBS Alt Puanları: SBS’de öğrencilere sorulan Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal bilgiler ve İngilizce derslerine ait SBS netleri

Akademik Başarı (Ders başarıları) Puanı: Öğrencilerin yılsonu karne notları

BÖLÜM II

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür

Bu bölümde SBS, akademik başarı ve yordama geçerliği konuları ele alınmış ve konu ile ilgili çalışmalar derlenmiştir.

2.1. Seviye Belirleme Sınavı (SBS)

Ortaöğretime Geçiş Sistemi, (OGES) 2007-2008 eğitim öğretim yılı itibariyle kaldırılan OKS'nin yerine uygulamaya konulmuştur. OKS uygulamasının kaldırılmasında;

- OKS amaç hâline geldiği için, ilköğretimin, çocuğu hayata ve bir üst öğretim kurumuna hazırlamak olan temel görevini yerine getiremez hâle gelmesine zemin oluşturması,
- 2004 yılından beri kademeli olarak yenilenen öğretim programlarının öngördüğü ölçme değerlendirme ölçütlerine uyum sağlayamaması,
- Öğrenci başarısının 120 dakikalık ve telafisi olmayan bir sınavla ölçülmesi öğrencilerimizde ve velilerde kaygı, stres, gerilim, tek hedefe kilitlenme gibi psiko-sosyal açıdan olumsuz tutumları beraberinde getirmiş olması, ayrıca; gerçek anlamda tüm yönleriyle öğrenci başarısının değerlendirilememesi,
- OKS odaklı öğretim süreci öğrenciyi okul dışı kaynaklara itmektedir. Bu olanağı olmayan öğrenciler aleyhine fırsat eşitliği bozulmaktadır. Türkiye'deki gelir dağılımları dikkate alındığında yüksek maliyetli okul dışı kaynaklardan her öğrencinin yararlanamaması,
- İlköğretimde kullanılan yeni öğretim programlarının, sonucu değil süreci ölçen ve değerlendiren farklı yöntemler kullanmayı zaruri kılması,

- OKS odaklı sürecin okul içi performansı azaltmış olması, disiplini olumsuz etkilemesi gibi birçok neden etken olmuştur (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) OGES uygulaması ile;

- Öğretim programlarının başarılı bir şekilde uygulanması ve yeni öğretim programlarının temel felsefesinin yerleşmesinin sağlanmasını,
- Okulda sunulan eğitim ve öğretimin güçlendirilip daha anlamlı kılınmasını,
- Ortaöğretim kurumlarına geçişin, tek bir sınava bağlanmadan, sürece dayalı ve objektif bir yerleştirme ile gerçekleştirilmesini,
- Süreç içindeki gelişiminin değerlendirilmesini,
- Okullar arasındaki niteliğe ve niceliğe dayalı farklılıkları gidermeye yönelik veriler elde edilmesini,
- Öğretmenlerin yıllık olarak performanslarını gözlemlemeye yönelik veriler oluşturulmasını hedeflemiştir (MEB, 2011, http://oges.meb.gov.tr/docs/OGS_SUNUM.pdf).

OGES uygulamaya girdiğinde sistem 3 ayrı parametre barındırmaktaydı. Bunlar Ortaöğretime Yerleştirme Puanının %70'ini oluşturan SBS, %25'ini oluşturan Yılsonu Başarı Puanı (YBP) ve %5'lik Davranış Puanı. Ancak Danıştay, davranış puanlarının objektiflikten yoksun olduğu gerekçesiyle 2009 yılında davranış puanının, yerleştirme puanında kullanılmamasına karar verdi. 2009 yılı ve sonrasında yerleştirme puanları sadece SBS puanları ve yılsonu başarı puanlarından oluşmaktadır. (MEB, 2011, http://oges.meb.gov.tr/docs/OGS_SUNUM.pdf).

SBS, MEB tarafından, ilköğretimin 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrencinin derslerden, o yılın öğretim programlarında belirtilen kazanımları elde etme seviyesinin ölçüleceği, MEB tarafından her yıl haziran ayında ders kesiminden sonra düzenlenen merkezi sistem sınavları olarak tanıtılmaktadır (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi). Sınavın 2011 yılı ve sonrasında ders kesiminden önce yapılmasına karar verilmiştir. Sınavda öğrencilere 4 seçenekli çoktan seçmeli soru yöneltilmektedir. Öğrencilerin

verdikleri cevaplara, her 3 yanlış cevabın, 1 doğru cevabı götürdüğü düzeltme formülü uygulanarak öğrenci netleri elde edilmektedir (MEB, 2011, http://oges.meb.gov.tr/docs/OGS_SUNUM.pdf).

OGES, uygulamaya konulduğu 2008 yılından sonra değişikliklere uğramıştır. İlk değişiklik 2009 yılında davranış not puanlarının devre dışı kalmasıdır. Sonraki değişiklik ise 2010 yılında alınan kararla SBS'nin sadece 8. sınıf öğrencilerine uygulanmasıdır. Tek basamak halinde SBS'ye girecek öğrencilere, ikinci kademe sınıflarının konularına ait sorular yerine yürürlükte olan eğitim programının sarmal yapı içermesi sebebiyle sadece 8. sınıf konularına ilişkin sorular yöneltilecektir (MEB, 2011 SBS Kılavuzu). Programın sarmal yapısı sayesinde 6. ve 7. sınıfların konuları sınavdan tamamen çıkarılmış olmayacak sadece aynı konuların daha üst düzey basamaklarından sorular yöneltilmiş olacaktır. Alınan bu kararlarla SBS uygulama basamakları yıllara göre şu şekildedir;

2007-2008 eğitim öğretim yılında 6. ve 7. sınıflarda SBS, 8. sınıfta OKS

2008-2009 eğitim öğretim yılında 6. 7. ve 8. sınıflarda SBS

2009-2010 eğitim öğretim yılında 6. 7. ve 8. sınıflarda SBS

2010-2011 eğitim öğretim yılında 7. ve 8. sınıflarda SBS uygulanmıştır,

2011-2012 ve sonraki eğitim öğretim yıllarında 8. sınıfta SBS uygulanacaktır.

Araştırmaya konu olan 6. 7. ve 8. sınıflarda SBS'de bulunan derslerin soru sayıları, puan katsayıları ve haftalık ders sayıları Tablo 2-1'de gösterilmiştir.

Tablo 2-1. SBS'nin içerdiği derslerin soru sayıları, haftalık ders sayıları ve ağırlıklı standart puan katsayıları (ASP)

Dersin Adı	ASP Katsayısı	Haftalık Ders Sayısı	Soru Sayısı		
			6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf
Türkçe	4	5	19	21	23
Matematik	4	4	16	18	20
Fen ve Teknoloji	3	4	16	18	20
Sosyal Bilimler	3	3+2	16	18	20
Yabancı Dil	1	4	13	15	17
Toplam	15	22	80	90	100

Tablo 2-1’den de anlaşılacağı üzere en fazla soru Türkçe dersinden, en az soru Yabancı dil dersinden gelmiştir. Diğer derslerden ise eşit sayıda soru öğrencilere yöneltilmiştir. Toplam soru sayıları sınıfa göre her yıl 10’ar soruluk artış göstermiş ve bu artış tüm derslerde eşit olarak 2’şer soru olarak gerçekleşmektedir. 6. ve 7. sınıfta okutulan Sosyal Bilgiler dersinin yerine 8. sınıfta TC. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi verilmektedir. 8. sınıf SBS’de de aynı değişiklik yöneltilen sorulara yansımaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilere Sosyal Bilgiler testinin ardından 6. sınıfta 2, 7. sınıfta 3 ve 8. sınıfta ise 4 soru yöneltilmektedir. Bu dersten muaf öğrenciler için ise yine aynı sayılarda Sosyal Bilgiler sorusu bulunmuştur (MEB, 2011 SBS Kılavuzu).

Öğrencilerin doğru olarak yanıtladıkları her sorunun puan olarak değeri sorunun yöneltildiği derse göre farklılık gösterebilmektedir. Bu uygulama, derslerin Ağırlıklı Standart Puan Katsayıları (ASP) ile yapılmaktadır. Tablo 2-1’de bulunan değerlere göre Türkçe ve Matematik derslerinden yapılacak net sayıları ile SBS puanına en fazla katkı sağlayan dersler iken en az katkı sağlayan ders netleri ise Yabancı dil sorularına aittir. Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler derslerinden yapılan netler 3 katsayısına sahiptir (MEB, 2011 SBS Kılavuzu).

Öğrencilerin aldıkları SBS puanları ortaöğretim kurumlarına yerleşmelerine yönelik tek etken değildir. Yılsonu başarı puanları (YBP) da yerleştirme puanlarına etki etmektedir. YBP hesaplanmasında öncelikle, ilköğretimin 6., 7. ve 8. sınıflarında, öğrencinin o yıl derslerden aldığı yılsonu puanlarının haftalık ders saati ile çarpılarak elde edilen ağırlıklı puan toplamının, haftalık ders saati toplamına bölümü hesaplanır. Ortaya çıkan sonuç 100 tam puana ötelenerek YBP ortaya çıkar. Bu durumda okuldaki en yüksek not ortalamasına sahip öğrencinin YBP’si 100 olarak alınır ve bundan dolayı ortaya çıkan katsayıyla diğer öğrencilerin not ortalaması çarpılarak her öğrencinin YBP’si hesaplanır. YBP’de öteleme uygulamasının nedeni, okullarda çeşitli sebeplerle farklılık gösteren değerlendirme biçimleri sebebiyle, disiplinli ve daha hassas not veren okulların öğrencilerinin, daha hoşgörülü ve daha rahat not verilen okullardaki öğrencilere karşı dezavantajlı duruma düşmelerine engel olmaktır. Bu uygulama OKS puanlarının hesaplamasında da uygulanmıştır. YBP’nin SBS puanlarından bir farkı da

okutulan tüm derslerin temsil edilmesidir. Yani SBS’de soru yöneltilmeyen, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi, Müzik ve Görsel Sanatlar dersleri de kısmen de olsa yerleştirme puanını etkilemektedirler (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi).

Öğrencilerin her yıla ait SBS puanı ve YBP’si o yıla ait Sınıf Puanını oluşturmaktadır. SBS puanları 500 puan üzerinden hesaplanmaktadır. Öğrenci karnelerine 100 puan üzerinden yansıyan YBP’si de 500 puana dönüştürülmektedir. SBS puanının %70’i ve YPB puanının da %25’i hesaplanıp, ikisi toplanarak Sınıf Puanı elde edilmektedir. %5’lik etkiye sahip olan davranış puanının SBS’de kullanılmasının iptalinden sonra tam puan olarak ortaya çıkan 475 puanı 500 puana ötelenerek tam puanın yine 500 olması sağlanmıştır (MEB, 2011, http://oges.meb.gov.tr/docs/OGS_SUNUM.pdf).

Öğrencilerin 6. 7. ve 8. sınıflarda elde ettikleri Sınıf Puanları, öğrencinin Fen Liselerine, Sosyal Bilimler Liseleri ile Anadolu türü ortaöğretim kurumları ile daha önce OKS sonuçlarına göre öğrenci alan okullara yerleştirmesinde esas alınacak puan olan Ortaöğretime Yerleştirme Puanına etkileri eşit değildir (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi). Tablo 2-2’de bu oranlar sınıflara göre gösterilmiştir.

Tablo 2-2: Sınıf Puanlarının Ortaöğretime Yerleştirme Puanlarına Etki Oranları

Sınıflar	Puan Adı	Etki Derecesi
6. Sınıf	SP6	%25
7. Sınıf	SP7	%35
8. Sınıf	SP8	%40

Her yılsonunda oluşan Sınıf Puanları Tablo 2-2’de gösterilen oranlarda çarpılarak toplandığında Ortaöğretime Yerleştirme Puanı elde edilmiş olmaktadır. Sisteme genel olarak bakıldığında, gözlerden kaçmayan husus bir üst sınıfa geçtikçe Ortaöğretime Yerleştirme Puanını oluşturan katsayıların yükselmesidir. Katsayılardaki bu artışı SBS soru sayıları da paralel olarak izlemektedir.

SBS uygulamaya girdiği tarihten itibaren en yüksek katılımın olduğu merkezi sınavdır. 2010 yılında SBS’ye 1.008.302’si 8. sınıf, 1.058.743’ü 7. sınıf, 1.077.749’u 6. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 3.144.794 öğrenci girmiştir (www.meb.gov.tr). Bu

rakamlar SBS'nin ilk haliyle en yüksek katılımın olduğu merkezi sınav olduğunu göstermiştir. Ancak sınavın sadece 8. sınıflara uygulanacak şekilde düzenlenmesinin ardından 2013 yılında sınav bu özelliğini yitirecektir.

2.2. Akademik Başarı

Başarı, genel olarak hedefe ulaşılması olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan yola çıkarak akademik başarı, dersin hedeflerine ulaşılması olarak nitelenebilir. Başarı kavramı Wolman'a göre (1973) , “İstenilen bir sonuca ulaşma yönünde bir ilerlemedir”. Bloom'a (1998) göre başarı, kişinin çevresiyle etkileşimlerinin ürünü olarak geliştirdiği hedeflerle tutarlı davranışlar bütünüdür. Bloom başarının tanımlanmasında özellikle çevresel etkileşimlerin önemine değinmektedir. Bloom'a göre başarı kavramı, çevresel etkileşimlerinden bağımsız düşünülmemelidir. Birey çevresiyle etkileşime girdikçe, ortaya çıkan çeşitli hedeflerle karşılaşır. Bireyin bu hedeflerle tutarlı davranışlar geliştirerek, söz konusu hedefleri gerçekleştirmesi ise bireyin başarılı olmasını ifade eder (Aktaran: Göktaş, 2008:22).

Başarı bu kadar geniş kapsamlı tanımlanmakla birlikte eğitimde başarı denildiğinde Carter ve Good'a göre (1973) genellikle okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerin ifadesi olan “Akademik Başarı” kastedilmektedir (Aktaran: Keskin ve Sezgin, 2009).

MEB, öğrencilerin akademik başarılarının değerlendirilmesinde kullanılan 5 tam puana dayanan sistemi 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren öğrencilerin akademik başarılarını 100 tam puan üzerinden değerlendirip, hesaplamaları 100 puan üzerinden yapmaya başlamıştır. Böylece öğrencilerin akademik başarıları daha iyi ayırt edilebilecek duruma gelmesi sağlanmaya çalışılmıştır (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi).

100 tam puan üzerinden değerlendirme sisteminin 5'lik sistemdeki ve sözel karşılıkları Tablo 2-3'de verilmiştir.

Tablo 2-3: 100'lük Puanlama Sisteminin 5'lik Puanlama Sistemi Karşılıkları

100'lük Sistem	5'lik Sistem	Sözel Karşılığı
85-100	5	Pekiyi
70-84	4	İyi
55-69	3	Orta
45-54	2	Geçer
0-44	1	Başarısız

Akademik başarı, bireyin psikomotor ve duyuşsal gelişiminin dışında kalan, bütün program alanlarındaki davranış değişmelerini ifade eder (Ahmann, Glock, 1971, aktaran: Erdoğan, 2006:97). Bununla birlikte okulda psikomotor ve duyuşsal alana yönelik davranış hedeflerinin olmadığı söylenemez.

Okullarda akademik başarının karşılığı, öğrencilerin aldığı notların değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucunda başarı ölçütü içinde yer alan puanların belirtilmesidir. Başarı ölçütüne karşılık gelen puanları alan öğrenciler akademik açıdan başarılı sayılır. Başarısız not alan öğrenciler ise olumsuz yönde akademik benlik algısı geliştirebilir (Avcı, 2008:4).

Akademik başarı, çocuğun bütün hayatı boyunca ilköğretimden, yüksek öğretimin sonuna kadar tüm öğretim kademelerinde görülen bir olgudur. Akademik başarı, hem çocuk hem de ailesi başta olmak üzere yakın çevresi için büyük önem taşır. Başarılı olan öğrenci, öğrenmeye ilgi duymakta, aldığı yüksek notlar ona zevk vermektedir. Buna karşılık akademik amaçlara yönlendirilmemiş öğrencinin, okulda kendini gerçekleştirme motivasyonu düşük olmakta ya da hiç bulunmamaktadır (Yavuzer, 1993: 190-191).

Öğrencilerin sergilemiş oldukları akademik başarı, istendik düzeyde davranışların oluşup oluşmadığının belirlenmesinde bir ölçüt olarak kullanıldığı gibi, üst öğrenim kurumlarına giriş, iş başvurusu gibi alanlarda da dikkate alınmaktadır. Okulda öğrencilerin akademik başarılarını ölçmek, bu sonuçlara dayanarak öğrenci

hakkında karar vermek, öğrenciyi ilgi ve yeteneklerine göre başarılı olacakları alanlara yöneltmek, genel olarak eğitim sisteminin görevleri arasındadır (Silah, 2003:103).

Akademik başarıyı etkileyen faktörler

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde en çok üzerinde durulan konu, tüm faaliyetlerin bir ürünü olan öğrenci başarısıdır. Aynı öğretim kurumunda, aynı dersleri benzer yöntemlerle alan öğrencilerin dönem sonu ya da yılsonunda akademik başarılarının farklılaşması eğitimcilerin araştırdığı konuların başında gelmektedir (Ergün ve diğ., 2004: 361).

Aynı sırayı paylaşan, aynı öğretmenler tarafından eğitilen, aynı öğrenme ortamında bulunan aynı ders etkinlerine muhatap olan öğrencilerin dahi ders başarılarının birbirlerinden farklı olmasına sebep olan pek çok etken bulunmuştur. “Öğrenme Değişkeni” olarak da adlandırılan bu değişkenler hemen tümüyle fizyolojik, psikolojik ve toplumsal durum ve koşullarla ilgilidirler. Öğrenme değişkenleri, öğrencinin “Öğrenme Durumu”nu, dolayısıyla da başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedirler (Uluğ, 1990). Bu faktörlerden bazıları, öğrencinin zihinsel kapasitesi, duyuşsal özellikleri, öğretim hizmetinin niteliği, öğrencinin sosyo-ekonomik durumu, öğretmen niteliği, sınıf ya da okul koşulları olarak sıralanabilir (Jersild, 1983; Bloom, 1979; Can, 1992. aktaran: Memduhoğlu ve Tanhan, 2009). Razon (1987) ise başarıyı etkileyen faktörleri zekâ düzeyi, bedensel gelişimi, duygusal ruhsal özellikleri ve sosyal olgunluk düzeyi, ailenin tutum ve davranışları, ailenin eğitim ve disiplin anlayışı, motivasyon, öğretmen tutum ve davranışları, ders programı ve öğretim yöntemleri şeklinde sınıflandırmaktadır (Aktaran: Dursun, 2008).

Bu bilgiler ışığında öğrencinin akademik başarısını etkileyen etmenler gruplandırılacak olursa, 4 ayrı başlık altında toplanabilir (Göktaş, 2008).

- 1- Bireysel nedenler
- 2- Aile ortamı
- 3- Öğrenme ortamı
- 4- Diğer nedenler

Bireysel Nedenler: Bireyin sahip olduğu özellikler, onun ders başarısında önemli bir yer tutmaktadır. Açıkgoz'e (2003) göre öğrencilerin okula girdiklerinde sahip olduğu özellikleri farklı olduğu için öğrenme-öğretme süreçlerindeki konumları ve bu süreçlerin sonundaki başarı durumları da farklılık göstermiştir. Duruma ilişkin örnekte, tahtada çözülen bir problem örneğini, bu örnekle ilgili açıklamaları, her öğrencinin aynı şekilde algılamayacağını, dolayısıyla bu örnekten aynı derecede yararlanamayacağını belirtmiştir.

Aile Ortamı: Bireyin akademik başarısı çocuğun kendisi kadar ailesi için de önem göstermiştir. Aileler çocuklarının başarılarıyla övünürler veya başarısızlıkları nedeniyle rahatsızlık duyarlar. Aileler hissettikleri bu duygular yanı sıra öğrencinin akademik başarısına etkide bulunan bir etmendir. Ailenin çocuğa karşı genel tutumu, aile içi iletişim işlerliği, ailenin sosyal statüsü ve ailenin ekonomik gücü gibi etkenler çocuğun akademik başarısına etki edebilmektedir.

Öğrenme Ortamı: Bir öğrenmenin istenilen şekilde sonuçlanması; çocuğun veya öğretmenin merkezde olmasına, çocuğun zihinsel yapısına, sınıf ortamının fiziksel durumuna, zamanın etkili kullanımına, sınıf atmosferine, öğretmen tarafından kullanılan yöntem ve tekniklere, öğrenme merkezlerinin oluşturulmasına, uygun değerlendirmeye bağlıdır (Akyol, 2000).

Diğer Nedenler: Okul içi ve dışı rehberlik faaliyetleriyle pek çok etkinlik ders içi ve ders dışı zamanlarda planlanıp yürütülebilir. Bu konudaki görev ve sorumluluklarını iyi bilen bir rehber öğretmen bu alanda çok şey sağlayabilir. Okulda rehberlik uzmanlarının bulunması durumunda öğrencilere sınav kaygısını azaltma, verimli ders çalışma yöntemleri gibi daha yeterli ve üst düzeyde hizmetler de sunulabilir (Yesilyaprak,1998).

Merkezi sınavlarla birlikte gündemimize giren ve eğitsel hayatın ayrılmaz parçası haline gelen dersaneler akademik başarıyı etkileyen etmenler haline gelmişlerdir. Dersanelerin yanı sıra özel ders alma ve diğer eğitsel kurslar da akademik başarıyı etkileyebilmektedir. Örneğin matematik dersi için yapılan araştırmada

öğrencilerin dershaneye gitmesi matematik dersi başarısını artırdığı görülmüştür (Savaş, Taş ve Duru, 2010).

2.3. Ölçme ve Değerlendirme

Hedef, içerik ve öğrenme-öğretme süreci ile birlikte eğitim programını oluşturan ölçme ve değerlendirme programın son safhasıdır. Program içerisinde yer alan bu aşamalar birbirlerinden tamamen bağımsız değildir. Bu öğeler birbirleriyle etkileşim halindedirler. Programın herhangi bir unsurunda meydana gelecek değişim diğer unsurları da etkilemektedir (Demirel, 2004). Bu durumda ölçme ve değerlendirme eğitim programının ayrılmaz ve diğer unsurlarla etkileşimde olan bir parçası olarak görülebilir.

Ölçme ve değerlendirme terimleri sürekli olarak birlikte kullanıldığından dolayı birbirleriyle karıştırılma veya birbirlerinin yerine kullanılma gibi yanlış kullanımlara maruz kalabilmekteler. Oysaki ölçme ve değerlendirme birbirinden farklı iki kavramdır. Bu kavramlar birbirinden farklı olmasına rağmen birbirlerini tamamlamaktadırlar. Ölçme olmadan değerlendirme yapmak imkânsız olduğu gibi, değerlendirme olmadan yapılan ölçmeler de anlamsız kalabilmektedir.

“Ölçme, insanların, olayların veya eşyaların belirli bir niteliğini gözleme ve sonuçlarını sayı veya sembollerle ifade etme işlemidir” (Turgut, 1995:3). Lord ve Novick (1968), ise ölçmeyi “davranış alanındaki ilişkileri koruyacak ve onların özelliklerini niteleyecek biçimde, deneysel birimlerin tanımlanmış özelliklerine göre sayılarla ayırma işlemi” olarak tanımlamışlardır (Aktaran: Sevindik, 2009:2). Ölçmeyi tanımlayan tüm kaynaklarda ortak özellik olarak, nesne veya özelliklerinin gözlemlendiği ve gözlem sonuçlarının sayı ve sembollerle ifade edildiği göze çarpmaktadır. Bunlar, ölçme kavramının genel bir tanımıdır. Eğitimde ölçme ise öğrencilerde amaçlanan hedeflere uygun davranış değişikliğinin ne ölçüde meydana geldiğinin değişik tekniklerle, sayılarla veya sembollerle belirlenmesidir. SBS’de yapılan ölçüm,

öğrencinin derslerle ilgili bilgi düzeyini derslerin konu içeriklerine ait sorulara verdiği cevaplara göre sayısal hale getirmektedir.

Ölçmede, ölçme aracının sonucu doğru olarak vermesi istenilen durumdur. Doğrudan yapılan ölçmelerde, ölçümler genellikle fiziki bir özelliği sayısal hale getirdiğinden sonuçta doğruluk payı yüksek olmaktadır. Dolaylı yapılan ölçmelerde ise ölçme aracı direk olarak sonuca değil sonuca ait göstergeye ulaşılabilir. Bu nedenle ölçme aracının sonucunun sağlamlığına ilişkin kavramlar ortaya çıkmıştır. Bunlar; geçerlik, güvenirlik ve kullanışlılıktır. (Demircioğlu, 2007)

Geçerlik

Geçerlik, genel olarak bir ölçme aracının veya yönteminin ölçmek istediği özelliği başka herhangi bir özellikle karıştırmadan doğru bir şekilde ölçmesidir. Diğer bir deyişle, geçerlik ölçme aracının amaca hizmet etme derecesidir (Tekin, 2000:42). Eğitim için geçerlik, öğrencinin sınavdan aldığı puanın sınav konularına ait bilgisini temsil etme oranı olarak ifade edilebilir. Geçerlik daha detaylı incelendiğinde, farklı geçerlik türleri ortaya çıkmaktadır. Farklı sınıflandırmalar olmakla beraber bunlar kapsam, ölçüt, yapı ve görünüş geçerliği olarak sınıflandırılabilir (Meier, 2008).

Kapsam Geçerliği: Kapsam geçerliği, ölçme aracının, ölçülmek istenen davranışlar kümesini temsil etme derecesi olarak tanımlanabilir. Örneğin, bir ölçme aracı, ölçülmesi plânlanan davranışlardan bazılarını ölçmüyorsa veya ölçülmek istenen davranışları ölçüyor fakat bunların dışında başka davranışları da ölçüyorsa bu aracın kapsam geçerliği düşüktür (Baykul, 1999).

Ölçüt Geçerliği: Ölçme aracının ölçüt geçerliği, o ölçme aracının elde ettiği sonuçların, aynı veya benzer amaçla kullanılan başka bir geçerli ölçme aracının sonuçları ile ilişkilendirilmesiyle elde edilir. Başka bir deyişle, ölçme aracının başka bir standart araç sonucuyla arasındaki ilişkidir (Marlow ve Boone, 2010). Ölçüt geçerliği kendi içinde ikiye ayrılır. Bunlar, yordama geçerliği ve eşzaman (uygunluk) geçerliğidir.

- a) *Yordama Geçerliği*: Yordama kelime olarak tahmin etmek manasına gelmektedir. İstatistiksel teknikler kullanılarak ve bilinenlerden yararlanılarak bilinmeyen durumlar hakkında yapılan geleceğe yönelik tahminlerde bulunma işlemidir (Tekin, 2010). Yordama geçerliği, ölçüt puanları, geçerliği belirlenecek ölçme aracından edinilen puanlardan daha sonraki bir zamanda elde edilmesi durumunda, ölçüt puanlarla ölçme aracı puanlarının arasındaki ilişkidir. SBS yerleştirme sonuçlarının, öğrencilerin ortaöğretim başarılarına ilişkin kestirimde bulunması veya 6. sınıf akademik başarı puanlarıyla, 7. sınıf akademik başarı puanların ilişkin tahminde bulunulması örnek olarak gösterilebilir.
- b) *Eşzaman (Uygunluk) Geçerliği*: Ölçüt puanları, yordayıcı puanlarla aynı zamanda ya da daha önce elde edilmiş ise bu tür geçerliğe uygunluk geçerliği denir (Güzeller, 2005). SBS'nin ölçüt geçerliğini hesaplamak için SBS derslerine ait öğrenci karne notlarıyla ilişkisine bakmak eşzaman (uygunluk) geçerliğine verilebilecek örneklerdendir.

Yapı Geçerliği: Yapı geçerliği, ölçme aracının, o araçla ölçülmek istenilen kuramsal yapıyı ortaya koyabilme derecesidir (Tekin, 2000). Yapı geçerliği daha çok psikolojik testlerde kullanılan bir geçerlik türüdür.

Görünüş Geçerliği: Bazı kaynaklarda kapsam geçerliğinin içeriğinde sayılarak kaynaklarda tür olarak yer almayan görünüş geçerliği bazı kaynaklarda mantıksal geçerlik olarak yer almaktadır. Görünüş geçerliği, ölçme aracının ölçtüğü konu alanına ilişkin izlenimi genel görüntüde de sağlamasıdır (Thomas, Nelson ve Silverman, 2010). Matematik dersine ait bir ölçme aracının başlığıyla, yönergesiyle ve sorularıyla matematik dersine ait olduğunu belli ettirmesi görünüş geçerliğinin olduğu anlamına gelir.

Güvenirlik

Ölçeğin taşınması gereken özelliklerden birisi olan güvenilirlik, bir ölçme aracıyla aynı koşullarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerlerinin kararlılığının bir göstergesidir. Güvenirlik sadece ölçme aracına ait bir özellik değildir, ölçme aracı ve aracın sonuçlarına ilişkin bir özelliktir (Carmines ve Zeller, 1982; Gay, 1985; Carey, 1988; Öncü, 1995; aktaran: Ercan ve Kan, 2004). Güvenirlik, geçerliğin ön şartıdır. Geçerliği olan tüm ölçme araçları aynı zamanda güvenilirlerdir. Ancak güvenilirliği olan tüm ölçme araçlarının geçerliği olmayabilir.

Kullanışlılık

Bir ölçme aracının sahip olması istenen üçüncü özellik kullanışlılıktır. Bir testin kullanışlılığı, onun geliştirilmesi, çoğaltılması, uygulanması ve puanlanmasının kolay ve ekonomik olması demektir. (Tekin, 2000:77)

Değerlendirme

Değerlendirme; gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Tekin, 2000; Özçelik, 1998). Değerlendirmeye ilişkin tanımlardan ortaya çıkan ortak noktalar ölçme işlemi ve ölçüttür. Buradan yola çıkarak ölçmenin, değerlendirmeden önce yapılması gereken ön koşul işlem olduğunu ifade edebiliriz. Ölçüt ise ölçme sonucu ortaya çıkan sayının kıyaslanacağı önceden belirlenen veya ölçme işlemi sonucu ortaya çıkan sayı olarak karşımıza çıkmaktadır. Değerlendirme işlemi, ölçme işlemi sonucunda ortaya çıkan rakamları anlamlı hale getirmek olarak görülebilir.

Eğitim sistemi içinde Şekil 2-1’de gösterildiği gibi, tanıma ve yerleştirme, biçimlendirme ve yetiştirme ve değer biçme olmak üzere üç farklı değerlendirme türü vardır.

Şekil 2-1: Değerlendirme türleri

Değerlendirme türlerine göre SBS kullanım amacı olarak tanıma ve yerleştirmeye yönelik değerlendirme grubunda yer almaktadır. Ancak 6., 7. ve 8. sınıflarda uygulanan 3 basamaklı sınav halinde iken, ilgili sınıfın eğitim dönemi sonunda, dönemin tamamından soru yöneltildiği için düzey belirleyici değerlendirme olarak kullanım imkânına da sahiptir (Karabacak, 2010).

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde saptanan ilgili araştırmalar tezin içeriğine uygun şekilde sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Araştırmalar, SBS ile ilgili araştırmalar ve SBS ve akademik başarıyla ilgili araştırmalar olarak 2 başlık halinde sunulmuştur.

2.4.1. SBS ile ilgili araştırmalar

Burada incelenen çalışmalar, SBS ve önceki uygulamaları olan OKS ve OKÖKYS'ye yönelik yapılan araştırmalardır.

Acar'ın (2005) araştırmasında 2000 ile 2003 yılları arasında yapılan OKÖSYS'deki sosyal bilgiler test başarı puanları ile diğer alt testlerdeki başarı puanları arasındaki ilişki incelenmiş olup sosyal bilgiler test başarı puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Bu araştırmadan çıkan sonuca göre,

OKÖSYS sosyal bilimler test başarıları diğer alt testlerle ilişkili çıkmış ve sosyal bilimler test başarıları 2000 ve 2003 yılları sınavlarında cinsiyete göre farklılık göstermiştir.

Kutlu ve Karakaya (2004) araştırmalarında, Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavının (OKÖSYS) faktör yapılarını belirleyerek, ölçmeye çalıştığı zihinsel becerileri belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla öğrencilerin OKÖSYS'deki ham puanları kullanılmıştır. Faktör analizi için 1999, 2000 ve 2001 yıllarına ait her yıl için, Türkiye genelinde sınavı kazananlar arasından rastlantısal olarak 5.000 kişinin verileri kullanılarak OKÖSYS'nin faktör yapıları belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktörlerin, ölçtüğü zihinsel becerileri belirlemek için ölçme ve değerlendirme uzmanları ile alan uzmanlarının görüşleri alınarak isimlendirme çalışmaları yürütülmüştür. Sonuç olarak OKÖSYS; sözcük, cümle ve parçada anlam bilgisi, öğeler - durumlar arası ilişkileri kavrayabilme, şekillere dayalı ilişkilerden sonuç çıkarma, verilen durumdan sonuç çıkarma gibi zihinsel becerileri ölçtüğü görülmüştür.

Çevik (2009), SBS ile öğretmenlerin yazılı sınav sorularının Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi 6. ve 7. sınıf öğretim programlarına uygunluğunu incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada bu amaçla Niğde ili şehir merkezinde yer alan 23 ilköğretim okulunda 2007-2008 eğitim öğretim yılında sorulan toplam 4231 adet ilköğretim 6. ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi yazılı sınav sorusu ile 2008 yılı 6. ve 7. sınıf SBS soruları analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucu SBS ile ilgili elde edilen önemli bulgular şunlardır; SBS soruları ile programda yer alan ünite isleniş süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Öğretmenlerin yazılı sınav soruları ile SBS soruları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. SBS sorularının program kazanımlarının tamamını ölçebilecek sayıda olmadığı, yalnızca bazı kazanımları ölçmekte olduğu araştırma sonunda ifade edilmiştir.

Özcan'ın (2010) çalışmasında, SBS soruları ile ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler ve sorular, Bloom'un bilişsel taksonomisine göre incelenmiştir. Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 2007-2008 öğretim yılında ilköğretim okullarının 6. ,7. ve 8. sınıflarında temel kaynak

olarak kullanılmak üzere ilgili Tebliğler Dergisinde önerilen Türkçe ders kitapları ve SBS soruları incelenmiştir. Sonuç olarak, Türkçe ders kitaplarının öğrencileri SBS' ye hazırlanma yönüyle yeterli olduğu, SBS soruları ve Türkçe ders kitaplarındaki soruların bilişsel basamaklar dikkate alınarak hazırlanmış olduğu vurgulanmıştır.

Kurt (2010) araştırmasında, 2008-2009 öğretim yılı 7.sınıflar SBS'nin matematik ile fen bilimleri alt test puanlarının; cinsiyet, okul türü, anne – baba eğitim durumu ve ailenin gelir durumu gibi bağımsız değişkenlere göre farklılaşmanın olup olmadığına ve matematiksel problem çözme becerisi ile bu puanlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonunda; SBS matematik ve fen bilimleri alt test puanlarının cinsiyete, okul türüne, annenin ve babanın eğitim durumu ve ailenin gelir durumuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilere uygulanan problem çözme becerisi ölçeğine ait “problem çözmek için çaba harcama”, “problem çözmede kendine güvenme” ve “problem çözme aşamasında izlenen yol” alt ölçek puanlarının SBS matematik ve fen bilimleri alt testi puanlarını yordama güçlerinin düşük veya orta derecede olduğu sonucuna varılmıştır.

Aldım (2010) çalışmasında, 2008-2009 SBS, ilköğretim 7. sınıflar İngilizce sınav sorularının geçerlilik ve güvenilirlikleri İngilizce öğretimindeki ölçme ve değerlendirme esaslarına göre incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır:

- Sınav soruları çoktan seçmeli sınav esaslarına genel olarak uygundur, ancak soru düzeyindeki inceleme yapıldığında her sorunun bu temel değerlere aslında uymadığı görülmüştür.
- Sorular belirli bir düzen içerisinde hazırlanmamıştır.
- Sorular İlköğretim 7. Sınıf İngilizce müfredatına tam uyumlu değildir. Sorular ve Program karşılaştırıldığında, bazı konuların, hatta en önemlilerinin, test boyunca göz ardı edildiği gözlemlenmiştir.
- Soruların tüm müfredat konularını kapsamadığı görülmüştür. Program içerisinde açıkça ifade edilen kazanımlar sorulara yansıtılmamıştır. Bir önceki yılın konuları kullanılmamıştır.
- Testin ağırlıklı bir kısmı görsel tema üzerine kuruludur. Toplam 12 soruda geniş içerikli görsel öge kullanılmıştır.

- Soruları çözebilmek için İngilizce bilgisinden çok şekil yorumlama ve test çözüm teknikleri yardımcı olmaktadır.
- Sınavda kullanılan İngilizce sorularının ölçülmesi istenen amaçlara uyumlu olmadığı görülmüştür.

Güler (2010) çalışmasında, ilköğretim öğrencilerin SBS puanları ile ders başarıları, bilimsel süreç becerileri ve mantıksal düşünme yetenekleri arasındaki ilişki incelemiştir. Öğrencilere bilimsel süreç becerilerini ve mantıksal düşünme yeteneğini ölçen testler uygulanmıştır. Bu çalışmada, SBS ile ilgili aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

- Yeni müfredatın uygulamaya geçiş sürecinde okulda yapılan ölçme ve değerlendirme ile SBS’de yapılan ölçme-değerlendirme arasında yüksek bir ilişki bulunmuştur.
- Öğrencilerin SBS’deki fen ve teknoloji dersi bölümü başarıları ile bilimsel süreç becerileri arasında pozitif yönde yüksek bir ilişki bulunmuştur.
- Öğrencilerin SBS’deki fen ve teknoloji dersi bölümü başarıları ile mantıksal düşünme yeteneği arasında pozitif yönde yüksek bir ilişki bulunmuştur.
- Uygulanan testlerde kızların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur.

Demir (2010) yaptığı çalışmada, 2009 SBS Türkçe sorularının, 2005 İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı ile hangi düzeyde paralellik gösterdiğini ve bu programda tespit edilen kazanımları hangi düzeyde ölçtüğünü belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada SBS soruları hakkında 30 Türkçe öğretmeninin görüşü alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, 2009 Seviye Belirleme Sınavı Türkçe Sorularının sınavın yapısından dolayı 2005 Türkçe Öğretim Programındaki kazanımları ölçmekte yeterli olmadığı belirtilmiştir. Türkçe öğretiminde ve Türkçe dersiyle ilgili kazanımların ölçülmesinde çoktan seçmeli testlerin uygun bir ölçme aracı olmadığı sonucuna varılan araştırmada, SBS’nin, 2005 Programı ile öğrenciye kazandırıldığı varsayılan “dinleme” ve “konuşma” ile ilgili bilgi, beceri ve davranışların ölçülemediği, “yazma” becerilerinden de bir kısmının ölçülebildiği bulgularına ulaşılmıştır.

Ümre'nin (2010) yaptığı araştırmada, 2008 ve 2009 yıllarında yapılan Seviye Belirleme Sınavlarında (SBS) yer alan Sosyal Bilgiler sorularının Sosyal Bilgiler Programına uygunluğu incelenmiş ve Bloom'un bilişsel alan taksonomisine göre sınıflandırması yapılmıştır. Ayrıca soruların güçlük dereceleri ve cevaplanma oranları analiz edilmiş ve buna göre öğrencilerin başarı durumları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, SBS Sosyal Bilgiler sorularının büyük ölçüde Sosyal Bilgiler Programına uygunluk gösterdiği, ancak soruların ünite ve konulara göre dağılımında eşitsizliklerin olduğu görülmüştür. Soruların Bloom'un bilişsel alan basamaklarına göre sınıflandırıldığında, üst düzey beceri gerektiren değerlendirme basamağına ait hiçbir soru bulunmadığı, en fazla sorunun ise kavrama basamağında yer aldığı tespit edilmiştir. Sınav verileri incelendiğinde, soruların daha çok ortalama güçlükte olduğu saptanmıştır.

Akgül (2010) çalışmasında, ilköğretimde görev yapan 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler ve yabancı dil dersi öğretmenlerinin uygulamaya dayalı öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme beceri algılarını belirleyerek, bu algıların öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavı başarısı ile ilişkisini incelemiştir. Bu çalışmaya, 256 tane 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler ve yabancı dil dersi öğretmenleri ve bunların öğrencileri katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Türkçe ve fen ve teknoloji öğretmenlerinin kıdem ve anket puanlarının birlikte 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin SBS doğrularıyla, sosyal bilgiler öğretmenlerinin 6. ve 7. sınıfların doğrularıyla, yabancı dil öğretmenlerinin ise yalnızca 7. sınıfların doğrularıyla anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Matematik öğretmenlerinin ne anket sonuçları ne de tecrübeleri öğrencilerin SBS sınavı sonuçları ile ilişkili bulunmuştur.

Şinik (2010) yapmış olduğu araştırmada, 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilere yönelik uygulanan Seviye Belirleme Sınavı'nın (SBS) ailelerin sosyal yaşantısı üzerindeki etkilerini belirlemek ve ailelerin bu sınava ilişkin duygu ve düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2009–2010 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya ve Keçiören İlçelerinden seçilen altı ilköğretim okulu ve bu okullarda öğrenimine devam eden 6, 7 ve 8. sınıflardaki 359

öğrencinin ailesi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. I. bölüm ailelere ait demografik bilgiler ve sınava hazırlık çalışmaları ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. II. bölümde, Ural ve Erkin (2002) tarafından geliştirilen “Sınava Yönelik Algılanan Önem Ölçeği (SYAÖ) : Veli Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; araştırmaya katılan öğrencilerin %62’sinin dershaneye devam ettikleri, % 18’nin etüt veya kursa gittikleri, %11’nin ise özel ders aldıkları görülmüştür. Ailelerin dershane için yaptıkları yıllık toplam ortalama harcama 2.928 TL olarak belirlenmiştir. Bulgulara göre, çocukların; ailece yapılan etkinliklere, kitap okumaya, sportif ve sanatsal etkinliklere yeterince zaman ayıramadıkları; ailelerin, SBS’lerin genel anlamda çocuklarını olumsuz yönde etkilediğini gözlemledikleri vurgulanmıştır. Diğer taraftan velilerin yaklaşık olarak yarısının okul başarısının dikkate alınması açısından notların hesaplamaya katılmasını doğru bulduğu, diğer yarısının yaklaşık 3/5’nin ise notların adil olmadığını düşündüğü görülmüştür. Sınav hazırlıklarının hem öğrenciler hem aileleri için zorlayıcı olduğu; gerek öğrencilerin gerekse ailelerinin kaygı ve stres yaşadığı; ailelerin sosyal yaşamlarını değiştirerek, çocuğunun sınav hazırlıklarına göre yeni bir yaşam programı düzenlediği ve sınav hazırlıklarının tüm aileyi etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca velilerin çoğunun, SBS ile kazanılan okullarda okumayı üniversiteye girişte başarılı olmanın ilk adımı olarak gördükleri, çocuklarının iyi bir işe ve iyi bir geleceğe sahip olabilmesi için SBS’de başarılı olması gerektiğini düşündükleri ve çocuklarının gelecekteki eğitim yaşantısı konusunda duygusal sıkıntılar yaşadıkları anlaşılmıştır.

Yavuz’un (2010) araştırmasında; MEB tarafından yeniden düzenlenen ortaöğretime geçiş sistemi çerçevesinde, ilköğretim altı ve yedinci sınıf öğrencilerinin ilk defa 2007–2008 eğitim-öğretim yılında girdikleri, SBS puanlarının yüzde 70’i, yılsonu başarı puanlarının yüzde 25’i toplanarak elde edilen sınıf puanlarını yordayan değişkenleri belirleme amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Konya ilinde SBS’ ye giren farklı sosyo- ekonomik özelliklere sahip öğrenciler arasından seçilen 329 ilköğretim altıncı sınıf ve 319 ilköğretim yedinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinden elde edilen puanlar üzerinde yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarından; yordayıcı değişkenlerin birlikte (anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, dershaneye gitme süresi, günlük çalışma

suresi, ailenin aylık geliri) öğrencinin sınıf puanı ile anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinden elde edilen puanlar üzerinde yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarından; yordayıcı değişkenlerin birlikte, öğrencinin sınıf puanı ile anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Literatür taramasında, araştırmaların daha çok SBS alt testlerinin, ders programlarına uygunluğunu araştıran çalışmalar olduğu göze çarpmaktadır. Elde edilen bulgular arasında alt testlerin Bloom taksonomisine uygun olduğu yönünde sonuçlar da bulunmakla birlikte, kazanımların yeterince temsil edilemediği yönünde sonuçlar görülmüştür. Bunun nedeni yaklaşık 36 haftaya yayılan kazanımların bulunduğu programın, en fazla 23 soru olan alt testlerde yoklanmaya çalışılması olarak görülebilir. Bu durum çoktan seçmeli tüm merkezi sınavlarda görülebilir. Sorular ise beklenildiği düzeyde orta güçlükte olduğu sonuçlar arasındadır.

Araştırmalarda edinilen bulgular arasında sınavın çok fazla görsel öge içerdiğine ilişkin sonuçlarda yer almaktadır. Buna uygun olarak yapılan başka çalışmada faktör analizi sonucu sınavın, şekillere dayalı sonuç çıkarma dahil olmak üzere 5 faktör içerdiği bulgusu edinilmiştir. Bazı araştırmalarda cinsiyete göre alt test puanlarının farklılaştığı sonucu bulunmuşken, başka bir araştırmada kişisel değişkenlerin sonuçları değiştirmedikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durum kişisel değişkenlerin alt testlere göre ve yıllara göre sonuca etkisinin değiştiği görüşünü doğurmaktadır.

Problem çözme yeteneğinin, sınavın alt testlerine ilişkin yordayıcı bir değişken olduğu görülmüştür. Bu durumun matematik ve fen ve teknoloji alt testleri için doğrulanması sayısal dersle için beklenen bir durum olduğu söylenebilir. Ayrıca alt testlerin birbirleriyle pozitif yönde ilişkili olduğunun araştırma sonucunda ortaya çıkması, öğrencilerin sınavın sadece belirli alt testlerinden değil tümünde başarı paralellik göstereceği sonucunu vurgulamaktadır.

2.4.2. SBS ve akademik başarı ile ilgili araştırmalar

Bu bölümde SBS ve önceki uygulamaları olan OKS ve OKÖKYS'nin okul dersleri akademik başarı puanları ile ilişkilerini araştıran çalışmalara yer verilmiştir.

Karabay (1999) , 1994 yılında Anadolu Öğretmen ve Ortaöğretimlerine Giriş sınavında kullanılan alt testlerden alınan puanlarla öğrencilerin ortaöğretim birinci sınıf akademik başarıları arasındaki ilişkiyi araştırmış ve sonuçta alt testlerle derslerdeki akademik başarı arasında 0.29 ile 0.49 arasında değişen korelasyonlar bulmuştur.

Karakaya (2002) araştırmasında Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKÖSYS)'de kullanılan testlerin ortaöğretim kurumlarındaki akademik başarıyı ne derece yordadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, OKÖSYS'nin oldukça güvenilir bir test olduğu, testlerin birbirleriyle olan korelasyonların 0.32 ile 0.64 arasında değiştiği ve ortaöğretimdeki akademik başarının yordanmasında Türkçe ve Matematik Testlerinin önemli birer yordayıcı olduğu görülmüştür.

Deniz (2003) , OKÖSYS puanları ile Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve İnkılâp Tarihi dersleri ve yılsonu başarı ortalamaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu ilişkilerin anlamlı çıkmasıyla 2002 OKS'nin ve alt testlerin bu ders notlarına ve yılsonu başarı ortalamalarına uygunlukları incelenmiştir. Verilerin analizinde çoklu regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Yıllara göre başarı ve alt testler arasındaki ilişkide düzenli bir artış ya da azalış olmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgulardan da ilköğretim başarı ölçülerinin genel olarak 2002 OKÖSYS ile olumlu yönde ilişki gösterdiği ve bu sınavdaki değişkenliği yeterli düzeyde açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Önen (2004) araştırmada, 2002 Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKÖSYS) alt test ham puanları, genel yetenek testi puanları, ilköğretim diploma notları ve lise 1. sınıftaki akademik başarı ortalamaları arasındaki ilişkilerle bu değişkenlerin OKÖSYS alt testlerindeki başarıyı ve lise 1. sınıftaki

akademik başarıyı yordama gücünü saptamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda ele alınan değişkenler arasındaki korelasyonların 0,44 ve 0,85 değerleri arasında değiştiği, ilköğretim diploma notları ve genel yetenek testi puanlarının birlikte en fazla OKÖSYS matematik alt testindeki başarıyı açıklayabildiği gözlenmiştir.

Deniz ve Kelecioğlu'nun (2005) birlikte yaptıkları çalışmada, 2002 OKÖSYS puanları ile ilköğretim Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, vatandaşlık, T.C. İnkılâp Tarihi dersleri ve ilköğretim 4. sınıftan 8. sınıfa kadar yılsonu başarı ortalamaları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmanın sonunda vatandaşlık dersinin testteki başarıyı yordamadığı ve onun dışındaki derslerden bazılarının 1. dönem notları ile ilgili alt test arasında; bazılarının ise 2. dönem notları ile ilgili alt test arasında manidar ilişkiler bulunmuştur. OKÖSYS toplam puanını 4., 6. ve 8. sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidarken, 5. ve 7. sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidar değildir.

Güzeller (2005) tarafından yapılan çalışmada İlköğretimdeki matematik, fen bilgisi, vatandaşlık, Türkçe, sosyal bilgiler derslerindeki yılsonu akademik başarı puan artışının OKÖSYS alt testlerinden Türkçe, sosyal bilgiler, matematik ve fen bilimleri alt testlerinde artışa sebep olduğu tespit edilmiştir.

Verim (2006) , 2005 yılında Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavına (OKS) girmiş olan 6,7 ve 8. sınıflardaki Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilimler (sosyal bilgiler, vatandaşlık ve inkılâp tarihi) dersleri başarı ölçülerinin OKS alt testlerindeki başarıyı yordama gücünü çoklu regresyon analizi tekniğini kullanarak araştırmıştır. Araştırmanın sonunda; 7. sınıf Türkçe, 6. Sınıf matematik ve 8. Sınıf sosyal bilimler derslerine ait yılsonu başarı notlarının ilgili alt testlerdeki değişkenliği anlamlı olarak açıklamadıkları görülmüştür.

Aydın (2008) araştırmasında, OKS ile Anadolu lisesine yerleştirilen öğrencilerin OKS kimya sorularını cevaplama başarılarıyla Anadolu lisesi 1, 2, ve 3. sınıflarda kimya derslerindeki başarıları arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Öğrencilerin

lise kimya dersi başarıları ile OKS’de kimya sorularını cevaplama başarıları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Sevindik’in (2009) çalışmasında 6. ve 7. sınıf akademik başarı ölçülerindeki artış SBS alt test puanlarındaki artışa sebep olduğu belirlenmiştir. 6. sınıflarda Türkçe ve sosyal bilgiler derslerinin, 7. sınıflarda ise Türkçe ve matematik derslerinin SBS alt test puanlarını açıklamada önemli bir role sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca akademik başarı puanlarının SBS alt test puanları hakkında bilgi vermesi bakımından yordayıcı bir değişken olduğu görülmüştür.

Üzkurt ve Koçakoğlu (2009) ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin ders notları ile seviye belirleme sınavlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin SBS ile akademik başarıları arasında yüksek bir ilişki ($r=0.826$, $p<0.01$) olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin okul başarıları dikkate alınarak belirlenen yılsonu başarı puanlarının SBS puanları ile ilişkisinin ise yüksek derecede ($r=0.757$, $p<0.01$) olduğu görülmüştür. Ders bazında SBS alt test puanlarına ve yılsonu akademik başarı puanlarına bakıldığında ise ilişki düzeyinin kuvvetliye yakın ama orta düzeyli bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ders puanları ile o derse ilişkin sınavda çıkan sorulara verdikleri doğru cevaplar arasındaki ilişkinin yılsonu başarı puanları ile SBS puanları arasındaki ilişkiden düşük olması, yılsonu başarı puanlarının hesaplanmasına tüm ders notlarının dahil edilmesi ile açıklanmıştır. Eğer öğrencinin yılsonu başarı puanları sadece SBS’de soru çıkan derslerden hesaplanmış olsaydı ilişki düzeyi farklılık arz edebilecekken, dersler düzeyinde bakıldığında ise araştırma kapsamına alınan dersler ile SBS’de çıkan sorulara doğru cevap verme sayıları arasındaki ilişkilerde benzerlikler görüldüğü vurgulanmıştır.

Karakaş (1998), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ABD’deki öğrencilerin ortaöğretim okullarındaki ders başarıları, ÖYS puanları ile bu anabilim dalındaki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda ortaöğretim okullarındaki Türk Dili ve Edebiyatı dersi başarıları ile yükseköğretimdeki Türk Dili derslerine ilişkin başarıları dışındaki durumların hiçbirisi anlamlı bulunmamıştır.

SBS ve OKS araştırmaları incelendiğinde, üç ana unsur göze çarpmaktadır. Yordama geçerliği, uygunluk geçerliği ve ders notları ve alt testler puanları arasındaki ilişki. Yordama geçerliği araştırmalarında istisnalar olmakla beraber ortaya çıkan genel sonuç, merkezi sınavların bir üst basamaktaki öğretim düzeyinde başarıyı kestirebildiğidir. Farklı araştırmalarda kimi alt testler akademik başarıyı yordarken bazılarının yordama gücü yetersiz kalmaktadır. Yordamaya ilişkin araştırma sonuçlarına göre düzenlenen merkezi sınavların öğrenciyi seçme işini başardığı söylenebilir.

Yapılan bu merkezi sınavların neyi ölçtüğüne ilişkin bilgi yapılan uygunluk geçerliği çalışmalarına bakarak edinilebilir. Bu çalışmalarda ilgili alt teste ait akademik başarı puanları ölçüt olarak alınarak alt testin derse ilişkin bilgiyi ölçüp ölçmediği incelenebilir. Yapılan araştırmaların sonuçlarına baktığımızda ders başarısındaki değişimin aynı derse ait merkezi sınav alt testine de yansıdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle araştırmalara konu olan merkezi sınavların uygunluk geçerliği bulunmuştur.

BÖLÜM III

3. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin işlenmesi ve yorumlanması bölümlerine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilköğretim ikinci kademesi boyunca öğrencilerin akademik başarı ve SBS puanı değişimini izlemek ve birbirleri arasındaki ilişkilere bakmayı amaçlamıştır. Geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları tarama modeli olarak adlandırılır (Karasar, 2008). Bu araştırmanın modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olan ilişkisel tarama modelindedir (Karasar, 2008).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Kayseri büyükşehir belediyesi anakent ilçelerinden olan Melikgazi ilçesinde bulunan 98 ilköğretim kurumundan 2009-2010 eğitim öğretim yılında mezun olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Kayseri ili Melikgazi ilçesinden seçilen 5 ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan okulların seçiminde olasılık dışı örnekleme tekniklerinden kota örnekleme tekniği kullanılarak farklı sosyo-ekonomik düzeylerde okulların seçilmesine dikkat edilmiştir. Seçilen 5 okulun eğitim öğretim 2009-2010 yılında mezun olmuş öğrencilerinden

ilköğretim ikinci kademe eğitimi boyunca başka okula nakil olarak gidenler, sınıf tekrarı yapanlar ve gerekli verilerine ulaşılmayan öğrenciler örneklem dışında tutulmuştur. Örnekleme oluşturan okulların sosyo-ekonomik düzeyleri ve öğrenci sayıları Tablo 3-1’de verilmiştir.

Tablo 3-1 Örnekleme oluşturan ilköğretim okulları ve öğrenci sayıları

Sosyo-Ekonomik Düzey	Erkek	Kız	Toplam	Yüzde
a Okulu Üst	25	26	51	%8
b Okulu Orta-Üst	108	114	222	%36
c Okulu Orta	37	46	83	%14
d Okulu Orta	42	42	84	%14
e Okulu Alt	95	75	170	%28
Toplam	307	303	610	%100

3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak SBS alt test puanları, ilgili sınıfın sonunda yapılan Seviye Belirleme Sınavı’ndan edinilmiştir. Yılsonu akademik başarı puanları ise öğrencilerin öğretim yılı boyunca okulda aldıkları yazılı, performans ödevi, proje ve sınıf içi etkinlik puanlarının bileşiminden edinilmiştir. Araştırma için gerekli olan verilerden 2008 yılı 6. sınıf, 2009 yılı 7. sınıf ve 2010 yılı 8. sınıf SBS alt test puanları ve toplam puanları Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünden (EĞİTEK) temin edilmiştir. Diğer veri grubu olarak verilerden 2007-2008 yılı 6. sınıf, 2008-2009 yılı 7. sınıf ve 2009-2010 yılı 8. sınıf yılsonu akademik başarı puanları Kayseri Valiliğinden alınan izinle, seçilen 5 okuldan araştırmacı tarafından toplanmıştır.

3.4. Verilerin İşlenmesi ve Yorumlanması

Elektronik ortamda Microsoft Office Excel formatında gelen SBS puanlarına ait veriler, aynı program üzerinde akademik başarı puanları verileriyle eşleştirilmiş ve doküman halindeki 6. sınıf akademik başarı puanlarına ait veriler ilgili tabloya işlenerek veri seti tamamlanmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan 5 okulda toplam 785 öğrenci 6., 7. ve 8. sınıf eğitimlerini okul değiştirmeden ve sınıf tekrarıyla bulunmadan

tamamlamışlardır. Bu öğrencilerden 175'i SBS'nin bir veya birkaçına katılmadığından dolayı veri grubundan çıkarılmıştır. Analizler, ilgili tüm verilerine ulaşılan 307 erkek ve 303 kız öğrencinin verileri üzerine yapılmıştır. Verilerin analizi SPSS (Statistical Package for Social Science) programı yardımıyla yapılmıştır.

Verilerin analizinin hangi tekniklerle yapılacağına karar verilmesinden önce yapılan normallik testinde tüm değişkenlerin çarpıklık katsayılarının -1 ile 1 ve basıklık katsayılarının -3 ile 3 arasında olmasından dolayı parametrik testler kullanılmasına karar verilmiştir (Büyüköztürk, Bököçü ve Köklü, 2009). 1. ve 2. araştırma sorularında yer alan ilişkisel problemlere ait analizlerde İlişkili Örneklem Çift Yönlü Varyans Analizi, SBS puanlarının yordanmasına ilişkin 3. araştırma sorusunun analizinde ise 6. sınıf SBS puanlarını yordanmasında Basit Regresyon Analizi, 7. ve 8. sınıf SBS puanlarının yordanmasında Çoklu Regresyon Analiz modeli kullanılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kullanılmıştır.

1. ve 2. araştırma sorularında $p < .05$ düzeyinde anlamlı görülen puan değişimlerinde, değişkenin etki büyüklüğünü öğrenmek için Kısmi eta kare (η^2) korelasyon katsayısı kullanılmıştır. η^2 , .00 ile 1.00 arasında değer alabilir. Etki derecesi, $.01 \leq \eta^2 < .06$ ise etkinin küçük olduğunu, $.06 \leq \eta^2 < .14$ ise etkinin orta düzeyde olduğunu ve $\eta^2 \geq .14$ ise etkinin büyük düzeyde olduğu şeklinde yorumlanır (Büyüköztürk, 2006). Yine aynı araştırma sorularının tekrarlı ölçümler varyans analizi anlamlandırma Wilks' Lambda değerleri dikkate alınmıştır.

SBS'de yer alan soru sayıları her alt test için 7. sınıfta 6. sınıfa göre 2 soru, 8. sınıfta da 7. sınıfa göre 2 soru artmaktadır. 1. ve 3. araştırma sorularında SBS alt test puan farkları kullanıldığından, bu puanların birbirine göre eşitlenmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle 1. ve 3. araştırma sorularının analizinde her bir alt testte öğrencinin puanı, alınabilecek maksimum puana bölünüp 100 ile çarpılmak suretiyle mutlak başarı yüzdesi dönüşümü uygulanmıştır.

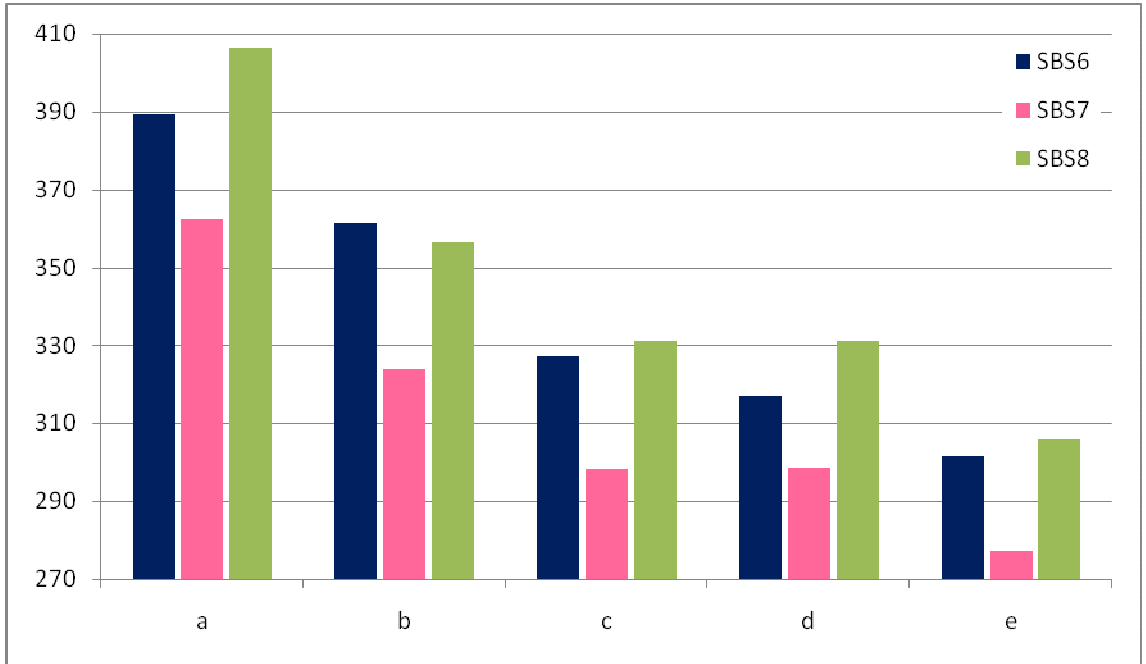
$$\text{Mutlak Başarı Yüzdesi} = \frac{\text{Öğrenci Puanı}}{\text{Alınabilecek en büyük puan}} * 100$$

BÖLÜM IV

4. Bulgular

Bu bölümde her bir araştırma sorusuna ait bulgulara yer verilmiştir.

Örnekleme oluşturan okulların genel durumlarının görülmesi adına, okula göre SBS puanlarının değişimleri Grafik 4-1’de verilmiştir.

Grafik 4-1 Okullara göre 6., 7. ve 8. sınıf SBS tam puanları

Grafik 4-1 incelendiğinde tüm okulların puan değişimleri aynı yönde olduğu görülmektedir. 7. sınıf puanları diğer puanlardan düşük ve 8. sınıf puanları diğer puanlardan daha yüksektir. Tek istisna b okulunun 6. sınıf puanı en yüksek seviyededir.

Ayrıca okulların yerleşim bölgelerinin sosyo-ekonomik düzeyine arttıkça puanların da arttığı yorumu getirilebilir.

4.1 1. Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Bu bölümde 1. araştırma sorusuna ait SBS tam ve alt test puanlarının sınıf düzeylerine göre değişimi olup olmadığı ve cinsiyetlere göre değişim gösterip göstermediği incelenmiştir.

SBS tam puanlarına ilişkin temel veriler Tablo 4-1’de verilmiştir.

Tablo 4-1. SBS tam puanlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	$\bar{X}$	S	n
6.SBS	Erkek	336.83	82.87	307
	Kız	335.73	71.63	303
	Genel	336.28	77.43	610
7.SBS	Erkek	305.19	68.59	307
	Kız	309.23	60.87	303
	Genel	307.20	64.85	610
8.SBS	Erkek	335.52	90.74	307
	Kız	343.66	80.15	303
	Genel	339.56	85.67	610

Tablo 4-1 incelendiğinde, SBS tam puanlarında 7. sınıfta düşüş, 8. sınıfta ise yükselme görülmüştür. Cinsiyetlere göre durum yine aynıdır. Farklı olan nokta kızlar 8. sınıf sonuçlarına göre 6. sınıf puanlarını geçmişlerken, erkeklerin 8. sınıf puanları 6. sınıf puanlarına göre daha düşük bulunmuştur. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

SBS tam puanları ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-2’de verilmiştir.

Tablo 4-2. SBS tam puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	3.96	.019*	.01
Cinsiyet	1	0.39	.532	.00
Sınıf	2	258.21	.000**	.46

*p<.05; **p<.01

Tablo 4-2'ye bakıldığında, SBS tam puanlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)}=3.96$, $p<.05$]. Bu sonuç Tablo 4-1 ile birlikte değerlendirildiğinde, sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde kızlar erkeklerden daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır. Ancak cinsiyet ile sınıf düzeyinin birlikte puanlar üzerindeki etkilerinin küçük olduğunu görülmüştür ($\eta^2=.01$).

Aynı sınıfa ait SBS tam puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, puanlarda cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık bulunmamıştır [$F_{(1-608)}=0.39$, $p>.05$].

Sınıf düzeylerine göre SBS tam puanlarındaki değişim incelendiğinde, değişim istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)}=258.21$, $p<.001$]. Ayrıca puanlar üzerinde sınıf düzeyi etkisinin büyük olduğu sonucu gözlenmiştir ($\eta^2=.46$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=29.06; $p=.000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=32.37; $p=.000$). Ancak 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark anlamlı görülmemiştir ($p=.239$). Diğer bir ifadeyle SBS tam puanları önce azalmış sonra ise artmıştır, ancak başlangıca göre anlamlı bir değişim olmamıştır.

SBS alt test puanlarının analizinde sınıf düzeylerine göre öğrencilere yöneltilen soru sayısı değişmesinden dolayı, Mutlak Başarı Yüzdesi verileri oluşturulmuş ve analizlerde bu puan kullanılmıştır.

SBS Türkçe alt test puanları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-3. SBS Türkçe puanlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	Mut. Baş.Yüz.	$\bar{X}$	S	n
6. SBS Türkçe	Erkek	63.24	12.02	5.50	307
	Kız	67.79	12.88	4.36	303
	Genel	65.50	12.45	4.98	610
7. SBS Türkçe	Erkek	44.44	9.33	5.82	307
	Kız	50.84	10.67	4.98	303
	Genel	47.62	10.00	5.46	610
8. SBS Türkçe	Erkek	62.41	14.35	6.38	307
	Kız	69.87	16.07	5.13	303
	Genel	66.12	15.20	5.86	610

Tablo 4-3 incelendiğinde, SBS Türkçe alt test puanlarında 7. sınıfta düşüş, 8. sınıfta ise yükselme görülmüştür. Cinsiyete göre de değişimin yönü yine aynıdır. Türkçe alt testlerinde üç sonuca göre de kızların puanları erkeklerden daha yüksek görülmektedir. Bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

SBS Türkçe alt testi puan ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-4’de verilmiştir.

Tablo 4-4. SBS Türkçe puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	2.21	.110	.00
Cinsiyet	1	10.26	.001*	.01
Sınıf	2	418.77	.000*	.58

*p<.05; **p<.01

Tablo 4-4’e bakıldığında, SBS Türkçe alt test puanlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$F(2-607) = 2.21, p > .05$].

Aynı sınıfa ait SBS Türkçe alt test puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, puanlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir [$F_{(1-608)} = 10.26, p < .01$]. Ancak cinsiyetin puanlar üzerindeki etkisinin küçük olduğu görülmüştür ($\eta^2 = .01$). Sonuçl, Tablo 4-3 ile birlikte değerlendirildiğinde, aynı sınıfın puanları için kızların daha başarılı olduğu görülmüştür.

Sınıf düzeylerine göre SBS Türkçe alt test puanlarındaki değişim incelendiğinde, değişim istatistiksel olarak manidar görülmüştür [$F_{(2-607)} = 418.77, p < .001$]. Ayrıca puanlar üzerinde sınıf düzeyi etkisinin büyük olduğu sonucu bulunmuştur ($\eta^2 = .58$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=17.87; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=18.49; $p = .000$). Ancak 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark anlamlı görülmemiştir ($p = 1.00$). Başka bir ifadeyle SBS Türkçe alt test puanları önce azalmış sonra ise artmıştır, ancak başlangıca göre anlamlı bir değişim olmamıştır.

SBS Matematik alt test puanları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-5. SBS Matematik puanlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	Mut. Baş. Yüz.	$\bar{X}$	S	n
6. SBS Matematik	Erkek	39.52	6.32	4.35	307
	Kız	32.43	5.18	3.88	303
	Genel	35.99	5.76	4.16	610
7. SBS Matematik	Erkek	20.57	3.70	4.23	307
	Kız	16.53	2.97	4.09	303
	Genel	18.56	3.34	4.17	610
8. SBS Matematik	Erkek	38.28	7.66	6.17	307
	Kız	36.05	7.21	5.99	303
	Genel	37.17	7.44	6.08	610

Tablo 4-5 incelendiğinde, SBS Matematik alt test puanlarında 7. sınıfta düşüş, 8. sınıfta ise yükselme görülmüştür. Cinsiyetlere göre durum yine aynıdır. SBS tam puanlarındaki değişim yönü Matematik alt testine de aynen yansıdığı görülmüştür.

Ancak diğer derslerin alt test puanlarının aksine Matematik alt testinde üç sonuca göre de erkeklerin puanları kızlardan yüksek görülmüştür. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

SBS Matematik alt testi puan ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-6'da verilmiştir.

Tablo 4-6. SBS Matematik puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	4.34	.013*	.01
Cinsiyet	1	4.54	.020*	.01
Sınıf	2	278.12	.000**	.47

*p<.05; **p<.01

Tablo 4-6'ya bakıldığında, SBS Matematik alt test puanlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı görülmüştür [$F_{(2-607)} = 4.34$, $p < .05$]. Sonuç, Tablo 4-5 ile birlikte değerlendirildiğinde, sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde kızların daha başarılı görülmüştür. Ancak sınıf düzeyi ve cinsiyetin birlikte puanlara etki düzeyinin düşük olduğunu görülmüştür ($\eta^2 = .01$).

Aynı sınıfın SBS Matematik alt test puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, puanlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir [$F_{(1-608)} = 4.54$, $p < .05$]. Tablo 4-5 göz önünde bulundurulduğunda aynı sınıfın puanı için erkekler, kızlardan daha başarılı bulunmuşlardır. Ancak cinsiyetin puanlara etki düzeyinin düşük olduğu gözlenmiştir ($\eta^2 = .01$).

Sınıf düzeylerine göre SBS Matematik alt test puanlarındaki değişim incelendiğinde, değişim istatistiksel olarak manidar bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 278.12$, $p < .001$]. Ayrıca sınıf düzeyinin puanlara etkisinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür ($\eta^2 = .47$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=17.42; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=18.61; $p = .000$). Ancak 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark

anlamlı görülmemiştir ($p=.486$). Diğer bir ifadeyle SBS Matematik alt test puanları önce azalmış sonra ise artmıştır, ancak başlangıca göre anlamlı bir değişim olmamıştır.

SBS Fen ve Teknoloji alt test puanları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-7. SBS Fen ve Tek. puanlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	Mut.Baş.Yüz.	$\bar{X}$	S	n
6. SBS Fen	Erkek	39.14	6.26	4.42	307
	Kız	39.11	6.26	4.30	303
	Genel	39.12	6.26	4.36	610
7.SBS Fen	Erkek	35.72	6.43	4.79	307
	Kız	40.59	7.31	4.39	303
	Genel	38.14	6.87	4.61	610
8.SBS Fen	Erkek	44.72	8.94	5.92	307
	Kız	44.67	8.93	5.67	303
	Genel	44.70	8.94	5.79	610

Tablo 4-7'deki SBS Fen ve Teknoloji alt test puanlarında, önce düşüş ardından yükselme görülmüştür. Erkeklerdeki değişim genele uygun şekildedir. Ancak kızların puanlarında sürekli yükseliş görülmüştür. Cinsiyetlere göre puanlara bakıldığında, 6. sınıfın birbirlerine yakın ortalamaya sahip olduğunu, 7. sınıf puanlarında kızların ortalamalarının daha yüksek olduğunu, 8. sınıfta ise yine birbirlerine yakın ortalamaya sahip olduğu gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

SBS Fen ve Teknoloji alt testi puan ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-8'de verilmiştir.

Tablo 4-8. SBS Fen ve Teknoloji puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	6.94	.001*	.02
Cinsiyet	1	0.64	.424	.00
Sınıf	2	40.46	.000*	.11

* $p<.01$

Tablo 4-8'e bakıldığında, SBS Fen ve Teknoloji alt test puanlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı görülmüştür [$F_{(2-607)} = 6.94, p < .01$]. Sonuç, Tablo 4-7 ile birlikte değerlendirildiğinde, sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde 7. sınıfta kızlar, 8. sınıfta ise erkekler daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Etki derecesi incelendiğinde, sınıf düzeyi ile cinsiyetin birlikte puanlara etki düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir ($\eta^2 = .02$).

Aynı sınıfın SBS Fen ve Teknoloji alt test puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, puanlarda cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık bulunmamıştır [$F_{(1-608)} = 0.64, p > .05$].

Sınıf düzeylerine göre SBS Fen ve Teknoloji alt test puanlarındaki değişim incelendiğinde, değişim istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 40.46, p < .001$]. Etki derecesinde ise sınıf düzeyinin puanlara etkisi orta düzeyde görülmüştür ($\eta^2 = .11$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=9.97; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=6.54; $p = .000$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark da, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=5.57; $p = .000$). Başka bir ifadeyle SBS Fen ve Teknoloji alt test puanları önce azalmış sonra ise artmıştır, ayrıca başlangıca göre anlamlı bir artış görülmüştür.

SBS Sosyal Bilimler alt test puanları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-9. SBS Sosyal Bilimler puanlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	Mut.Baş.Yüz.	$\bar{X}$	S	n
6. SBS Sosyal	Erkek	54.81	8.77	5.22	307
	Kız	56.04	8.97	4.84	303
	Genel	55.42	8.87	5.03	610
7. SBS Sosyal	Erkek	49.84	8.97	5.40	307
	Kız	49.19	8.85	5.03	303
	Genel	49.52	8.91	5.21	610
8. SBS Sosyal	Erkek	58.23	11.65	6.97	307
	Kız	61.73	12.35	5.76	303
	Genel	59.97	12.00	6.40	610

Tablo 4-9’da, SBS Sosyal Bilimler (6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler, 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri) alt test puanlarında önce düşüş, sonra yükselme görülmüştür. Cinsiyetlere göre de değişim yönleri aynıdır. Sosyal Bilimler alt testinde kızların puanları 6. ve 8. sınıfta, erkeklerin puanları ise 7. sınıfta daha yüksek görülmüştür. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

SBS Sosyal Bilimler alt testi puan ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-10’da verilmiştir.

Tablo 4-10. SBS Sosyal Bilimler tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	3.02	.049*	.01
Cinsiyet	1	.34	.555	.00
Sınıf	2	77.83	.000**	.20

*p<.05; **p<.01

Tablo 4-10 incelendiğinde, SBS Sosyal Bilimler alt test puanlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 3.02$, $p < .05$], Sonuç, Tablo 4-9 ile birlikte değerlendirildiğinde, sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde kızlar daha başarılı bulunmuştur. Etki derecesine bakıldığında, cinsiyet ile sınıf düzeyinin birlikte puanlar üzerine etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .01$).

Aynı sınıfın SBS Sosyal Bilimler alt test puanlarının cinsiyete göre farklılık içerip içermediğine bakıldığında, [$F_{(1-608)} = 0.34$, $p > .05$] sonucu puanlarda cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık bulunmamıştır.

Sınıf düzeylerine göre SBS Sosyal Bilimler alt test puanlarındaki değişim incelendiğinde, [$F_{(2-607)} = 77.83$, $p < .001$] sonucu sınıf düzeylerine göre puanlar anlamlı derecede farklılık göstermiştir. Etki düzeyinde ise sınıf düzeyinin puan üzerindeki etkisinin yüksek olduğu görülmüştür ($\eta^2 = .20$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=5.90; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=10.46; $p = .000$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark da, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=5.57; $p = .000$). Diğer bir

değişle SBS Sosyal Bilimler alt test puanları önce azalmış sonra ise artmıştır, ayrıca başlangıca göre anlamlı bir artış görülmüştür.

SBS Yabancı Dil alt test puanları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-11. SBS Yabancı Dil puanlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	Mut.Baş.Yüz	$\bar{X}$	S	n
6.SBS Yab. Dil	Erkek	56.46	7.34	4.01	307
	Kız	61.94	8.05	3.50	303
	Genel	59.18	7.69	3.78	610
7.SBS Yab. Dil	Erkek	27.99	4.20	4.43	307
	Kız	31.05	4.66	3.81	303
	Genel	29.51	4.43	4.14	610
8.SBS Yab. Dil	Erkek	37.86	6.44	5.63	307
	Kız	45.04	7.66	5.39	303
	Genel	41.43	7.04	5.54	610

Tablo 4-11 incelendiğinde, SBS Yabancı Dil alt test puanlarında 7. sınıfta azalma, 8. sınıfta ise 7. sınıfa göre artış ancak 6. sınıfa göre azalma görülmüştür. Cinsiyetlere göre değişim eğilimi genel ile aynı yöndedir. Ayrıca kız öğrencilerin erkeklerden her 3 sınıf düzeyinde de daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

SBS Yabancı Dil alt testi puan ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-12’de verilmiştir.

Tablo 4-12. SBS Yabancı Dil puanları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	2.21	.110	.00
Cinsiyet	1	6.01	.014*	.01
Sınıf	2	452.67	.000**	.59

*p<.05; **p<.01

Tablo 4-12 incelendiğinde, SBS Yabancı Dil alt test puanlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$F_{(2-607)} = 2.21, p > .05$].

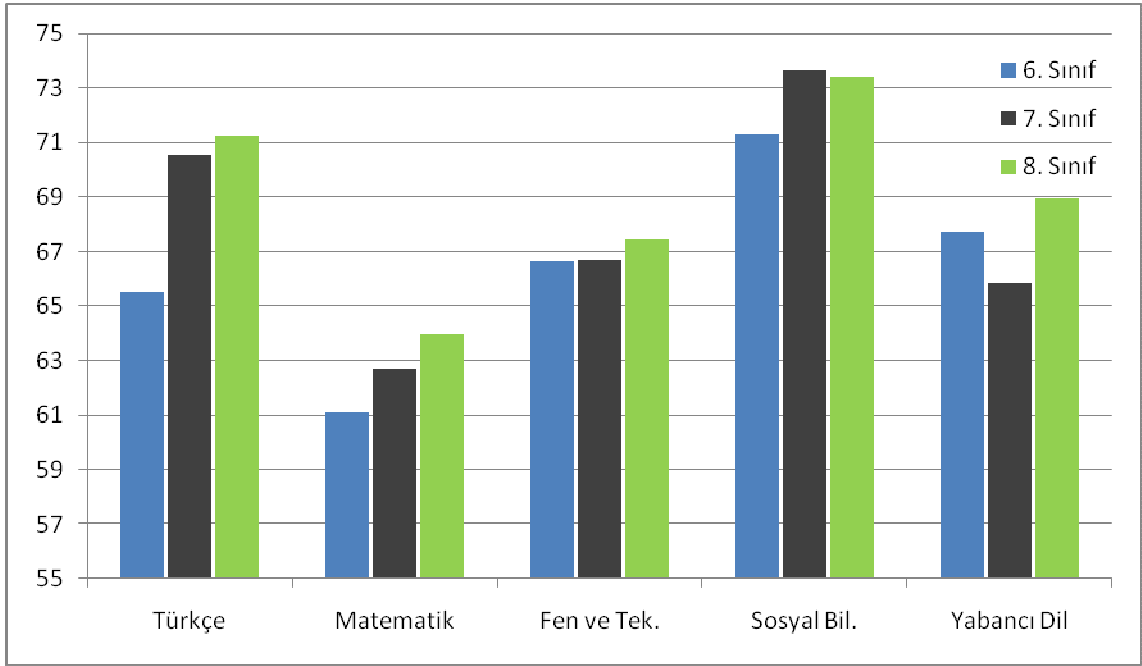
SBS Yabancı Dil alt test puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, puanlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir [$F_{(1-608)} = 6.01$, $p < .05$]. Bu sonuç SBS Yabancı Dil alt test puanlarını içeren Tablo 4-11 ile birlikte irdelendiğinde, aynı sınıfın puanı için kızlar daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Etki derecesine bakıldığında, cinsiyetin puanlar üzerine etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .01$).

Sınıf düzeylerine göre SBS Yabancı Dil alt test puanlarındaki değişim incelendiğinde, farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 452.67$, $p < .001$]. Etki düzeyinde ise sınıf düzeyinin puan üzerindeki etkisinin yüksek olduğu görülmüştür ($\eta^2 = .59$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=29.68; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=11.93; $p = .000$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=17.75; $p = .000$). Diğer bir ifadeyle SBS Yabancı Dil alt test puanları önce azalmış sonra ise artmıştır, ancak başlangıca göre azalma göstermiştir.

4.2 2. Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Bu bölümde 2. araştırma sorusu ait yılsonu akademik başarı notlarının sınıf düzeylerine göre değişimi olup olmadığı ve cinsiyetlere göre değişim gösterip göstermediği incelenmiştir.

6., 7. ve 8. sınıf akademik başarı ortalamaları Grafik 4-2’de bulunmaktadır.

Grafik 4-2. 6., 7. ve 8. sınıf yılsonu akademik başarı not ortalamaları

Grafik 4-2’de, SBS’de soru yöneltilen 5 derse ait 6., 7. ve 8. sınıf yılsonu akademik başarı not ortalamaları görülmektedir. Grafik çubuklarında, notları düşüşü gösteren küçülmeler bulunmakla genel görüntünün artış yönünde olduğu görülmektedir. Değişimlerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Türkçe dersi yılsonu akademik başarı notları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-13. Türkçe akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	$\bar{X}$	S	n
6. Türkçe	Erkek	62.81	13.36	307
	Kız	68.25	12.52	303
	Genel	65.51	13.22	610
7. Türkçe	Erkek	67.48	14.50	307
	Kız	73.65	12.34	303
	Genel	70.54	13.81	610
8. Türkçe	Erkek	68.31	14.57	307
	Kız	74.24	12.54	303
	Genel	71.25	13.91	610

Tablo 4-13'deki Türkçe yılsonu akademik başarı notlarına ait temel veriler incelendiğinde, Türkçe karne notlarının genel olarak yükselişte olduğu görülmüştür. Cinsiyetlere göre yine sürekli yükseliş izlenmiştir. Kızların Türkçe not ortalamalarının her üç sınıf için de yüksek olduğu gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

Türkçe dersi yılsonu akademik başarı not ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-14'de verilmiştir.

Tablo 4-14. Türkçe akademik başarı notları

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	.98	.375	.00
Cinsiyet	1	32.36	.000*	.05
Sınıf	2	266.61	.000*	.46

*p<.01

Tablo 4-14 incelendiğinde, Türkçe akademik başarı notlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$F_{(2-607)} = .98$, $p > .05$].

Aynı sınıfın Türkçe akademik başarı notlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, notlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir [$F_{(1-608)} = 31.52$, $p < .001$]. Bulgu, Tablo 4-13 ile birlikte yorumlandığında, aynı sınıfın notları için kızlar daha başarılı görülmüştür. Etki derecesine bakıldığında, cinsiyetin puanlar üzerine etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .05$).

Sınıf düzeylerine göre Türkçe akademik başarı notlarındaki değişim incelendiğinde, puanlarda anlamlı derecede farklılık bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 129.17$, $p < .001$]. Etki derecesine bakıldığında, sınıf düzeyinin puanlar üzerine etkisi yüksek düzeyde olduğu görülmüştür ($\eta^2 = .46$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 7. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=5.04; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark anlamlı görülmemiştir ($p = .06$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine

anlamlı bulunmuştur (fark=5.75; $p=.000$). Başka bir ifadeyle Türkçe akademik başarı notları önce artmış sonra ise değişim göstermemiştir.

Matematik dersi yılsonu akademik başarı notları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-15. Matematik akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	$\bar{X}$	S	n
6. Matematik	Erkek	61.38	17.72	307
	Kız	60.82	16.51	303
	Genel	61.10	17.12	610
7. Matematik	Erkek	61.99	18.13	307
	Kız	63.42	16.89	303
	Genel	62.70	17.53	610
8. Matematik	Erkek	63.31	18.40	307
	Kız	64.67	17.98	303
	Genel	63.99	18.19	610

Tablo 4-15’deki Matematik yılsonu akademik başarı notlarına ait temel verilere bakıldığında, Matematik karne notlarının genel olarak arttığı görülmüştür. Cinsiyetlere göre bakıldığında da, hem erkek hem de kız öğrencilerin notlarında sürekli olarak yükseliş görülmüştür. Kızların Matematik not ortalamaları erkeklerden 7. ve 8. sınıflar için yüksek olduğu gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

Matematik dersi yılsonu akademik başarı not ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-16’da verilmiştir.

Tablo 4-16. Matematik akademik başarı notları

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	6.14	.002*	.02
Cinsiyet	1	.30	.584	.00
Sınıf	2	30.28	.000*	.09

* $p<.01$

Tablo 4-16 incelendiğinde, Matematik akademik başarı notlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı görülmüştür [$F_{(2-607)} = 6.14$, $p < .01$]. Bulgu, Tablo 4-15 ile birlikte yorumlandığında, sınıf düzeylerine göre kızlar notlarını yükseltmede daha başarılı oldukları gözlenmiştir Etki derecesine bakıldığında, cinsiyet ile sınıf düzeyinin birlikte puanlar üzerinde etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .02$).

Aynı sınıfın Matematik akademik başarı notlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, notlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermemiştir [$F_{(1-608)} = .30$, $p > .05$].

Sınıf düzeylerine göre Matematik akademik başarı notlarındaki değişim incelendiğinde, sınıf düzeylerine göre puanlarda anlamlı derecede fark görülmüştür [$F_{(2-607)} = 30.28$, $p < .001$]. Etki derecesi incelendiğinde, sınıf düzeyinin puanlar üzerinde etkisi orta düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .09$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 7. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=1.60; $p = .000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=1.29; $p = .002$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=2.89; $p = .000$). Diğer bir deyişle Matematik akademik başarı notları sürekli istatistiksel olarak manidar artış göstermiştir.

Fen ve Teknoloji dersi yılsonu akademik başarı notları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-17'deki Fen ve Teknoloji dersi yılsonu akademik başarı notlarına ait temel verilere bakıldığında, Fen ve Teknoloji karne notlarının 7. sınıfta değişim göstermediği söylenebilir. 8. sınıfta ise 7. sınıfa göre az miktarda da olsa artış olduğu görülmüştür. Cinsiyetlere göre bakıldığında, erkek öğrencilerin ortalamaları 7. sınıfta 6. sınıf ortalamasına göre gerileme, 8. sınıfta ise 7. sınıfa göre artış yaşanmıştır. Kızlarda ise yükseliş sürekli. Kızların Fen ve Teknoloji not ortalamaları erkeklerden 7. ve 8. sınıflar için yüksek olduğu gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

Tablo 4-17. Fen ve Teknoloji akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	$\bar{X}$	S	N
6. Fen	Erkek	66.85	15.61	307
	Kız	66.39	14.59	303
	Genel	66.62	15.10	610
7. Fen	Erkek	66.11	15.58	307
	Kız	67.24	13.90	303
	Genel	66.68	14.77	610
8. Fen	Erkek	66.71	16.08	307
	Kız	68.16	14.73	303
	Genel	67.43	15.43	610

Fen ve Teknoloji dersi yılsonu akademik başarı not ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-18’de verilmiştir.

Tablo 4-18. Fen ve Teknoloji akademik başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	5.35	.005**	.02
Cinsiyet	1	.36	.545	.00
Sınıf	2	3.14	.044*	.01

* $p < .05$; ** $p < .01$

Tablo 4-18 incelendiğinde, Fen ve Teknoloji akademik başarı notlarının sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 5.35$, $p < .01$]. Sonuç, Fen ve Teknoloji akademik başarı notlarını içeren Tablo 4-17 ile birlikte yorumlandığında, sınıf düzeylerine göre kızların notlarını yükseltmekte daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Etki derecesine bakıldığında, cinsiyet ile sınıf düzeyinin birlikte puanlar üzerinde etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .02$).

Aynı sınıfın Fen ve Teknoloji akademik başarı notlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, notlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermemiştir [$F_{(1-608)} = .36$, $p > .05$].

Sınıf düzeylerine göre Fen ve Teknoloji akademik başarı notlarındaki değişim incelendiğinde, sınıf düzeylerine göre notlarda anlamlı derecede fark görülmüştür [$F(2, 607) = 3.14$, $p < .05$]. Ancak farkın hangi sınıflardan kaynaklandığına bakmak için Bonferroni testi uygulanmış ve sınıf düzeyleri arasında fark bulunmamıştır. LSD testi ile bakıldığında ise, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p = .822$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=0.75; $p = .025$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=0.82; $p = .020$). Etki derecesine bakıldığında, cinsiyet ile sınıf düzeyinin birlikte puanlar üzerinde etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2 = .01$). Sınıf düzeylerine göre puanlara ilişkin sonuçlar toplu olarak değerlendirildiğinde, puan farklarının az olduğu ve farkların anlamının kullanılan istatistik tekniğine göre değiştiği görülmüştür. Puanların az da olsa arttığı gözlenmiştir.

Sosyal Bilimler dersi yılsonu akademik başarı notları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-19. Sosyal Bilimler akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	$\bar{X}$	S	n
6. Sosyal	Erkek	70.95	14.10	307
	Kız	71.64	12.63	303
	Genel	71.29	13.38	610
7. Sosyal	Erkek	73.09	13.83	307
	Kız	74.18	12.29	303
	Genel	73.63	13.09	610
8. Sosyal	Erkek	73.03	14.76	307
	Kız	73.77	13.86	303
	Genel	73.40	14.31	610

Tablo 4-19'daki Sosyal Bilimler (6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler, 8. sınıf TC. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri) yılsonu akademik başarı notlarına ait temel veriler incelendiğinde, Sosyal Bilimler karne notlarının 7. sınıfta yükseldiği, 8. sınıfta ise azaldığı görülmüştür. Ayrıca tüm sınıf düzeylerinde en yüksek not ortalamasına sahip oluna ders olarak görülmüştür. Cinsiyetlere göre bakıldığında, sınıf düzeylerine

göre not ortalamalarının değişim yönleri genel eğilimle aynıdır. Kızların Sosyal Bilimler not ortalamalarının, erkeklerden her üç sınıf düzeyi için de yüksek olduğu gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

Sosyal Bilimler dersi yılsonu akademik başarı not ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-20’de verilmiştir.

Tablo 4-20. Sosyal Bilimler akademik başarı notları

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	.28	.752	.00
Cinsiyet	1	.66	.416	.00
Sınıf	2	41.49	.000*	.12

*p<.01

Tablo 4-20 incelendiğinde, Sosyal Bilimler akademik başarı notlarının, sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$F_{(2-607)}=.28$, $p>.05$].

Aynı sınıfın Sosyal Bilimler akademik başarı notlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, notlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermemiştir [$F_{(1-608)}=.66$, $p>.05$].

Sınıf düzeylerine göre Sosyal Bilimler akademik başarı notlarındaki değişim incelendiğinde, sınıf düzeylerine göre notlar anlamlı derecede fark göstermiştir [$F_{(2-607)}=41.49$, $p<.001$]. Etki derecesine bakıldığında, sınıf düzeyinin puanlar üzerinde etkisi orta düzeyde bulunmuştur ($\eta^2=.12$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 7. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=2.34; $p=.000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki anlamlı farklılık görülmemiştir. 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine anlamlı bulunmuştur (fark=2.11; $p=.000$). Diğer bir deyişle Sosyal Bilimler akademik başarı notları önce artış göstermiştir sonra değişim göstermemiştir.

Yabancı Dil dersi yılsonu akademik başarı notları incelendiğinde, ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4-21.Yabancı Dil akademik başarı notlarına ait betimsel istatistikler

	Cinsiyet	$\bar{X}$	S	n
6. Yabancı Dil	Erkek	66.42	16.05	307
	Kız	69.06	15.30	303
	Genel	67.73	15.72	610
7. Yabancı Dil	Erkek	63.62	16.43	307
	Kız	68.10	15.20	303
	Genel	65.84	15.98	610
8. Yabancı Dil	Erkek	66.84	16.12	307
	Kız	71.09	14.73	303
	Genel	68.95	15.58	610

Tablo 4-21'deki Yabancı Dil yılsonu akademik başarı notlarına ait temel veriler incelendiğinde, Yabancı Dil karne notlarının, 7. sınıfta düştüğü, 8. sınıfta yükseldiği görülmüştür. Cinsiyetlere göre de değişimin yönü genel verilerle aynı yöndedir. Kızların Yabancı Dil not ortalamaları erkeklerden her 3 sınıf için yüksek olduğu gözlenmiştir. Farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı test edilmiştir.

Yabancı Dil dersi yılsonu akademik başarı not ortalamaları arasındaki fark tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4-22'de verilmiştir.

Tablo 4-22. Yabancı Dil akademik başarı notları tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi

Varyans Kaynağı	sd	F	p	η^2
Sınıf*Cinsiyet	2	3.69	.025*	.01
Cinsiyet	1	10.07	.002**	.02
Sınıf	2	42.40	.000**	.12

*p<.05; **p<.01

Tablo 4-22 incelendiğinde, Yabancı Dil akademik başarı notlarının, sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki etkileşim etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 3.69$, $p < .05$]. Sonuç, Tablo 4-21 ile birlikte yorumlandığında, sınıf düzeylerine göre not değişimlerinde kızların daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Etki derecesine

bakıldığında, cinsiyet ile sınıf düzeyinin birlikte puanlar üzerinde etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2=.01$).

Aynı sınıfın Yabancı Dil akademik başarı notlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık içerip içermediğine bakıldığında, notlar cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir [$F_{(1-608)} = 10.12, p < .01$]. Sonuç, Tablo 4-21 ile birlikte yorumlandığında, aynı sınıfın notlarına göre kızların daha başarılı oldukları görülmüştür. Etki derecesine bakıldığında, cinsiyetin puanlar üzerinde etkisi düşük düzeyde bulunmuştur ($\eta^2=.02$).

Sınıf düzeylerine göre Yabancı Dil akademik başarı notlarındaki değişim incelendiğinde, sınıf düzeylerine göre değişimde anlamlı derecede farklılık bulunmuştur [$F_{(2-607)} = 41.30, p < .001$]. Etki derecesine bakıldığında, cinsiyetin puanlar üzerinde etkisi orta düzeyde bulunmuştur ($\eta^2=.12$). Sınıflar arası değişimin hangi sınıflardan kaynaklandığını görmek için Bonferroni testi uygulanmıştır, 7. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 6. sınıf lehine (fark=1.73) anlamlı bulunmuştur ($p=.000$). 8. ve 7. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine (fark=3.10) anlamlı bulunmuştur ($p=.000$). 8. ve 6. sınıflar arasındaki fark, 8. sınıf lehine (fark=1.37) anlamlı bulunmuştur ($p=.002$). Başka bir ifadeyle Yabancı Dil akademik başarı notları önce azalmış sonra ise artış göstermiştir, ayrıca notlarda başlangıca göre de yükseliş görülmüştür.

4.4 3. Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Bu bölümde 3. araştırma sorusuna ilişkin SBS'den elde edilen alt test puanlarının, aynı sınıfta elde edilen akademik başarı notu ve önceki sınıf düzeylerinde alınan aynı derse ait SBS alt test ve akademik başarı puanlarıyla ne derecede yordanmakta olduğu analiz edilmiştir. 6. sınıf SBS puanlarının yordanmasında tek yordayıcı değişken olmasından dolayı Basit Regrasyon Analizi kullanılmıştır. Diğer analizlerde Çoklu Regrasyon Analizi modeli, aşamalı (stepwise) analiz metodu kullanılmıştır. En yüksek yordama gücüne sahip model tabloda gösterilmiştir. Yordayan değişkenler arasında 0,80'nin üzerinde korelasyon katsayısı bulunan değişkenlerden biri

analize dahil edilmeyerek çoklu doğrusallık sorunun önüne geçilmiştir (Büyüköztürk, 2003:95).

Tablo 4-23’de 6. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan, aynı derslerin 6. sınıf akademik başarı puanlarını içeren modellere ait veriler yer almaktadır.

Tablo 4-23. 6. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan değişkenlere ait Regrasyon analizleri

SBS	Tahmini						Yordayan
Alt Testi	R	R ²	Hata	F	p	Sabit	Katsayısı
Türkçe	.72	.51	3.46	652.64	.000	-5.32	0.271
Matematik	.73	.53	2.84	696.97	.000	-5.10	0.178
Fen ve Tek	.78	.61	2.71	967.40	.000	-8.80	0.226
Sosyal Bil.	.72	.52	3.46	677.63	.000	-10.60	0.273
Yabancı Dil	.66	.44	2.83	478.67	.000	-3.12	0.160

Tablo 4-23’de, en başarılı şekilde yordanan SBS alt testi Fen ve Teknoloji testidir. Bu testi sırasıyla, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Türkçe testi izlemektedir. Yabancı Dil alt testi 6. sınıf SBS alt testleri arasında 0.44’lik determinasyon katsayısıyla varyansı en az açıklanan testtir. Fen bilgisi alt testi ayrıca 2.71 ile tahmin hatası en az olan yordamaya sahiptir. En yüksek tahmini hata Sosyal Bilgiler ve Matematik derslerinde görülmüştür. Tablo 4-23’de oluşan yordama modelleri şu şekilde oluşmuştur;

Türkçe 6 SBS= -5.32 + 0.271 Not 6

Matematik 6 SBS= -5.10 + 0.178 Not 6

Fen ve Tek. 6 SBS= -8.80 + 0.226 Not 6

Sosyal Bil. 6 SBS= -10.60+ 0.273 Not 6

Yabancı Dil 6 SBS= -3.12 + 0.160 Not 6

Tablo 4-24’de 7. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan, aynı derslerin 6. ve 7. sınıfa ait yılsonu akademik başarı puanları ve aynı derslerin 6. sınıf SBS alt test puanlarını içeren modellere ait veriler yer almaktadır.

Tablo 4-24. 7. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan değişkenlere ait Regrasyon analizleri

SBS Alt Testi	R	R ²	Tahmini Hata	F	P	Sabit	Yordayan Katsayısı	Yordayan Katsayısı
Türkçe	.81	.66	3.18	589.59	.000	-7.23	6 SBS 0.546	7 Not 0.148
Matematik	.70	.49	2.96	300.27	.000	-4.33	6 SBS 0.408	7 Not 0.085
Fen	.80	.64	2.76	545.74	.000	-7.21	7 Not 0.186	6 SBS 0.272
Sosyal	.81	.66	3.06	581.29	.000	-6.54	6 SBS 0.512	7 Not 0.148
Yabancı Dil	.71	.51	2.92	309.34	.000	-6.14	7 Not 0.121	6 SBS 0.335

Tablo 4-24, 6. sınıf SBS alt test yordama verilerinin bulunduğu Tablo 4-23 ile incelendiğinde, Matematik testi hariç tüm SBS alt testlerinin açıklanma oranının arttığı görülmüştür. Bu durumun, yordayıcı değişkenlerin sayısının artmasından dolayı beklenen sonuç olduğu söylenebilir. En başarılı şekilde yordanan SBS alt testleri, Sosyal Bilgiler ve Türkçe testleridir. Bu testleri sırasıyla, Fen ve Teknoloji ve Yabancı Dil testleri izlemektedir. Matematik alt testi 7. sınıf SBS alt testleri arasında 0.49 determinasyon katsayısıyla varyansı en az açıklanan testtir. Fen bilgisi alt testi 7. sınıf sonuçlarına göre de 2.76 ile tahmin hatası en az olan yordamaya sahiptir.

Her bir alt testin en başarıları yordayıcılarına bakıldığında, Türkçe, Matematik ve Sosyal Bilgiler testleri için 6. sınıfta alınan aynı derse ait SBS alt test puanı olarak görülmüştür. Fen ve Teknoloji ve Yabancı Dil testleri için aynı derslerin 7. sınıf yılsonu akademik başarı puanı en başarılı yordayıcılardır. Çoklu doğrusallık nedeniyle tüm derslerin 6. sınıf yılsonu akademik başarı puanları analize alınmamıştır. Tabloda oluşan 7. sınıf SBS alt testleri puanlarını yordama modelleri şu şekilde oluşmuştur;

$$\text{Türkçe} \quad 7 \text{ SBS} = -7.23 + 0.546 \text{ SBS } 6 + 0.148 \text{ Not } 7$$

$$\text{Matematik} \quad 7 \text{ SBS} = -4.33 + 0.408 \text{ SBS } 6 + 0.085 \text{ Not } 7$$

$$\text{Fen ve Tek.} \quad 7 \text{ SBS} = -7.21 + 0.186 \text{ Not } 7 + 0.272 \text{ SBS } 6$$

$$\text{Sosyal Bil.} \quad 7 \text{ SBS} = -6.54 + 0.512 \text{ SBS } 6 + 0.148 \text{ Not } 7$$

$$\text{Yabancı Dil} \quad 7 \text{ SBS} = -6.14 + 0.121 \text{ Not } 7 + 0.335 \text{ SBS } 6$$

Tablo 4-25'te 8. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan, aynı derslerin 6., 7. ve 8. sınıfa ait yılsonu akademik başarı puanları ve aynı derslerin 6. ve 7. sınıf SBS alt test puanlarını içeren modellere ait veriler yer almaktadır.

Tablo 4-25. 8. sınıf SBS alt test puanlarını yordayan değişkenlere ait Regrasyon analizleri

SBS Alt Testi	R	R ²	Tah. Hata	F	p	Sabit	Yordayan Katsayısı	Yordayan Katsayısı	Yordayan Katsayısı
Türkçe	.87	.75	2.94	604.51	.00	-	8 Not	6 SBS	7 SBS
					0	4.54	0.181	0.355	0.244
Matematik	.85	.72	3.22	518.46	.00	-	8 Not	6 SBS	7 SBS
					0	6.36	0.167	0.366	0.304
Fen ve Tek	.84	.70	3.19	467.11	.00	-	7 SBS	8 Not	6 SBS
					0	4.87	0.475	0.132	0.260
Sosyal Bil.	.86	.74	3.27	572.73	.00	-	8 Not	6 SBS	7 SBS
					0	7.46	0.183	0.419	0.255
Yabancı Dil	.85	.72	2.93	523.06	.00	-	8 Not	6 SBS	7 SBS
					0	8.57	0.158	0.457	0.278

7. sınıf yordama sonuçlarının olduğu Tablo 4-24 ile karşılaştırıldığında, 8. sınıfta tüm testlerde SBS alt test puanlarının açıklanan varyanslarının arttığı görülmüştür. Bu durumun yordayıcı değişkenlerin sayısının artmasından dolayı beklenen sonuç olduğu söylenebilir. En başarılı şekilde yordanan SBS alt testi Türkçe testidir. Bu testi sırasıyla, Sosyal Bilimler, Matematik, Yabancı Dil ve Fen ve Teknoloji testleri izlemektedir. Diğer sınıf analizlerinin aksine açıklanan varyans oranları tüm testlerde birbirine yakındır. Açıklanan varyans oranı 0.70 ile 0.75 arasında değişmektedir.

Her bir alt testin en başarıları yordayıcılarına bakılacak olursa Fen ve Teknoloji dersi hariç diğer testlerde aynı derse ait 8. sınıf yılsonu akademik başarı puanlarıdır. Fen ve Teknoloji testi hariç diğer 4 testin modellerinde aynı derslere ait 6. sınıf SBS alt test puanları en iyi 2., aynı derslere ait 7. sınıf SBS alt test puanları ise en zayıf yordayıcı olarak görülmüştür. Fen ve Teknoloji testinde ise en başarılı yordayıcı aynı dersin 7. sınıf SBS alt test puanı olarak görülmüştür. Çoklu doğrusallık nedeniyle tüm derslerin 6. ve 7. sınıf yılsonu akademik başarı puanları analize alınmamıştır. Tablo 4-25'te oluşan 8. sınıf SBS alt testleri puanlarını yordama modelleri şu şekilde oluşmuştur;

Türkçe 8 SBS = $-4.54 + 0.181 \text{ Not } 8 + 0.355 \text{ SBS } 6 + 0.244 \text{ SBS } 7$

Matematik 8 SBS = $-6.36 + 0.167 \text{ Not } 8 + 0.366 \text{ SBS } 6 + 0.304 \text{ SBS } 7$

Fen ve Tek. 8 SBS = $-4.87 + 0.475 \text{ SBS } 7 + 0.132 \text{ Not } 8 + 0.260 \text{ SBS } 6$

Sos. Bil. 8 SBS = $-7.46 + 0.183 \text{ Not } 8 + 0.419 \text{ SBS } 6 + 0.255 \text{ SBS } 7$

Yab. Dil 8 SBS = $-8.57 + 0.158 \text{ Not } 8 + 0.457 \text{ SBS } 6 + 0.258 \text{ SBS } 7$

BÖLÜM V

5. Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucu ortaya çıkan temel bulgular değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırma sonucu ortaya çıkan bulgular ışığında önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu bölümde araştırma sorularına ilişkin sonuçlar, literatür ışığında değerlendirilmiştir.

1. Araştırma sorusuna ilişkin sonuçlar ve tartışma

SBS alt test ve tam puanları arasında sınıf düzeyine ve cinsiyete göre farklılığın araştırıldığı bu araştırma sorusunda, sınıf düzeylerine göre puan değişimlerinde SBS tam puanda kızların daha başarılı olduğu gözlenmiştir. SBS alt testlerinde ise Türkçe ve Yabancı dil alt testlerinde puan değişimleri cinsiyete göre farklılaşmazken, Matematik ve Sosyal Bilimler derslerindeki puan değişimlerinde kızların daha başarılı olduğu belirlenmiştir. Fen ve Teknoloji alt testinde ise 7. sınıfta meydana gelen değişimde kızların, 8. sınıfta oluşan değişimde ise erkeklerin daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır.

SBS tam puanları için 7. sınıf puanın 6. ve 8. sınıflara göre düşük olduğu ve 6. sınıfla 8. sınıf arasında manidar bir farkın olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. SBS tam puanın, SBS alt test puanlarının bileşiminden oluştuğu düşünüldüğünde benzer

sonuçların SBS alt testlerde de ulaşılması beklenebilir. Türkçe ve Matematik alt testlerinde SBS tam puanında olduğu gibi sadece 7. sınıf puanın 6. ve 8. sınıflara göre daha düşük olduğu sonucu çıkmıştır. Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilimler alt testlerinde bu sonucun yanı sıra 8. sınıf puanlarının 6. sınıf puanlarından daha yüksek olduğu, Yabancı Dil alt testinde ise 6. sınıf puanlarının 8. sınıf puanlarından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Tüm SBS puan türlerinde ortak nokta, 7. sınıf puanlarının 6. ve 8. sınıflara göre daha düşük olmasıdır. Bu durumun tek istisnası kızların 7. sınıf Fen ve Teknoloji alt test puanının, 6. sınıfa göre yüksek olmasıdır. Ancak erkeklerin puanlarının da dahil olduğu Fen ve Teknoloji genel ortalamasında 7. sınıf puanı 6. sınıf puanından düşüktür.

Aynı sınıfta alınan SBS puanları cinsiyete göre incelendiğinde, Türkçe ve Yabancı dil testlerinde kızların, Matematik dersinde ise erkeklerin daha başarılı oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. SBS tam puanlarının cinsiyete göre farklı olmadığı sonucuna varılmıştır. Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilimler testlerinde de yine cinsiyete göre puanlar farklılaşmamıştır. Sosyal Bilimler için elde edilen sonuç, Acar'ın (2005) 2000 ve 2002 OKS Sosyal Bilgiler puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı araştırma sonucuna paraleldir. Ancak yine aynı araştırmada 2001 OKS Sosyal Bilgiler puanında erkeklerin, 2003 OKS Sosyal Bilgiler puanında ise kızların daha başarılı olduğu sonucuyla örtüşmemektedir.

Bu araştırma sorusunda görülen en büyük sorun 7. sınıf SBS puanlarının düşük olması olarak gözlenmiştir. 7. sınıf puanlarında görülen bu düşüş nedeniyle, test puanları ders notlarına zıt yönde değişim göstermişlerdir. Bundan dolayı, normalde beklenen ders notlarında gözlenen yükselişin SBS'ye yansımaları beklentisi boşa çıkmıştır. SBS puanlarının içerdiği tüm alt puanlarla birlikte düşmesi, sorunun birkaç alt testten kaynaklanabileceği görüşünü de yok etmektedir. Böylesine topyekûn bir düşüş belki 7. sınıf SBS'nin ikinci kez düzenlenmesinden dolayı çoktan seçmeli soru tiplerinin yeterince öğrencilerce kavranamamış olmasıyla izah edilebilir. Düşüşe yönelik diğer bir öngörü ise soruların yöneltildiği konuların, 2008 yılındaki ilk 7. sınıf SBS'den daha farklı olarak seçilmiş olabileceğidir. Her iki görüş de 2009 yılında

düzenlenen 7. sınıf SBS'nin, 2008 yılındaki 7. sınıf SBS'den büyük farklılıklar içermesine dayanmaktadır.

2. Araştırma sorusuna ait sonuçlar ve tartışma

Yılsonu akademik başarı puanlarının yıllara ve cinsiyete göre değişiminin araştırıldığı bu araştırma sorusunda, Türkçe ve Sosyal Bilimler dersleri yılsonu akademik başarı puanlarının sınıf düzeylerindeki değişimi cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Matematik, Fen ve Teknoloji ve Yabancı Dil derslerinde ise düzeylerine göre kızların başarılarını sınıf daha fazla arttırdıkları sonucuna varılmıştır.

Aynı sınıfın yılsonu akademik başarı puan sonuçları incelendiğinde, Matematik, Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilimler dersleri puanlarında cinsiyete göre farklılaşma bulunmamıştır. Türkçe ve Yabancı Dil derslerinde ise kızların puanlarının daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Sınıflar arası puan değişimleri test edildiğinde, tüm derslerde puanlar 6. sınıfa göre 8. sınıfta yükselmiştir. 7. sınıftaki değişime bakıldığında, Matematik, Türkçe ve Sosyal Bilimler derslerinde yükseliş, Yabancı Dil dersinde ise düşüş gözlenmiştir. 8. sınıfta, 7. sınıfa göre oluşan değişimlerde ise Fen ve Teknoloji, Yabancı Dil ve Matematik derslerinde anlamlı yükseliş bulunmuştur. Tüm düzeylere göre yükseliş gösteren tek ders Matematiktir. Ancak Matematik karne notları en yüksek haliyle dahi, diğer derslerin tüm karne notları arasında en düşük değere sahiptir.

Akademik başarı puanlardaki tek düşüş 7. sınıfta Yabancı dil dersinde görülmüştür. Bu bakımından SBS alt testlerindeki puan değişimleri dikkate alındığında 7. sınıfta meydana gelen değişimlerde paralellik gösteren tek ders Yabancı Dildir. Ancak yaşanan düşüşler, 100 tam puan üzerinden, akademik başarı puanlarında 1.73 iken SBS alt test puanında 29.68'dir. Rakamlar değişim yönünün aynı olmasına rağmen yine de çok büyük fark olduğunu ortaya koymaktadır.

7. sınıf SBS alt test puanlarının diğer sınıfların SBS alt test puanlarıyla bütünlük ve paralellik içermediği 1. araştırma sorusunda gözlenmişti. Bundan dolayı SBS alt test puanları ve akademik başarı puanları değişimleri karşılaştırılmak istendiğinde 6. sınıf sonuçlarına göre 8. sınıf puanlarında oluşan değişimi kıyaslamak daha doğru olacaktır. Bu sayede ilköğretim ikinci kademedede elde edilen ilk puanlarla son puanlar arasındaki farkla ikinci kademedeki genel değişim de görülebilir. SBS alt test puanları ve akademik başarı puanları değişimlerinde Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilimler puanlarının her iki puan türünde de artmış olduğu gözlenmiştir. Yabancı Dil puanları ise SBS alt test puanında düşüş, akademik başarı puanında ise yükseliş göstermişlerdir.

3. Araştırma sorusuna ait sonuçlar ve tartışma

SBS alt test puanlarının yordanması kapsamında 4. araştırma sorusunda elde edilen sonuçlara bakıldığında, 6. sınıf SBS alt test puanlarının varyansının açıklanma oranı %44 ile %61 arasında gerçekleşmiştir.

7. sınıf SBS alt test puanlarının en iyi yordayıcıları Fen ve Teknoloji ve Yabancı Dil testlerinde aynı dersin 6. sınıf karne notları olarak belirlenmiştir. Türkçe, Matematik ve Sosyal Bilgiler puanlarının en iyi yordayıcıları aynı derslerin 6. sınıf SBS alt test puanlarının olduğu görülmüştür. 7. SBS alt test puanlarının varyanslarının açıklanma oranları ise %49 ile %66 arasında değişmektedir.

8. sınıf SBS alt test puanlarının yordayıcıları Fen ve Teknoloji hariç diğer 4 testte aynı önem sırasıyla, her dersin 8. sınıf yılsonu akademik başarı puanı, 6. sınıf SBS alt test puanı ve 7. sınıf SBS alt test puanı olarak gerçekleşmiştir. Fen ve Teknoloji testinde ise en iyi yordayıcı 7. sınıf SBS alt test puanı olarak görülmüştür. SBS alt test puanları varyanslarının açıklanma oranları %70 ile %75 arasında bulunmuştur.

Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, tüm derslerin SBS alt test puanları varyanslarının açıklanma oranları sınıf düzeyine göre artmaktadır. Bu durum analize giren yordayıcı sayısının her yıl artmasına bağlı olabilir. Yabancı dil ve Matematik testlerine ait varyasın açıklanma oranları sürekli olarak son 2 sıraya sahip oldukları

gözlenmiştir. Bu durumdan dolayı özellikle varyansların açıklanma oranlarının düşük olduğu 6. ve 7. sınıf SBS alt test puanları başarılı bir şekilde kestirilememektedir.

Çoklu Regrasyon analizlerinde dikkat çeken diğer husus, çoklu doğrusallık sorunundan dolayı analizlerde önceki sınıflara ait karne notları kullanılamamıştır. Bu durum, sınıf düzeylerine göre karne notlarının birbiriyle yüksek ilişkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Analizlerde ortaya çıkan korelasyonlarda, hiçbir alt testin diğer düzeylerdeki aynı derse ait alt testlerle $r=.80$ düzeyinde korelasyon katsayısına sahip olmadığı görülmüştür. Bu sonuç, sınıf düzeylerine göre karne notlarında görülen yüksek ilişkinin, SBS alt testlerinde görülemediği şeklinde yorumlanabilir.

7. ve 8. sınıf SBS alt test puanlarının yordanmasında mantık olarak beklenen sonuç, aynı kazanımların yoklanması nedeniyle aynı sınıfın karne notlarının en iyi yordayıcı olmasıdır. 7. sınıf sonuçlarına bakıldığında Fen ve Teknoloji ve Yabancı Dil testleri haricinde bu beklenti gerçekleşmemiştir. Sebep ise ilk araştırma sorusunda ortaya konulan 7. sınıf SBS puanlarını düşük olması olarak görülmektedir. 8. sınıf SBS puanlarının yordanmasında ise en iyi yordayıcı beklentisi Fen ve Teknoloji testi haricinde gerçekleşmiştir. 8. sınıftaki sorun ise 2. en iyi yordayıcıların 6. sınıf SBS alt test puanları olarak gerçekleşmesidir. Normalde 7. sınıf SBS puanlarının yordama kuvveti olarak 2. sırada olması beklenirken, aynı alandaki daha eski bir sınavın puanının en iyi 2. yordayıcı olması, 7. sınıf SBS alt test puanlarının yordama geçerliğinin, diğer yordayıcılara göre düşük olduğu sonucuna götürmektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmacılara ve ilköğretim 2. kademe eğitimci ve yöneticilerine araştırma sonuçları ışığında önerilerde bulunulmuştur.

- 1- 7. sınıf SBS puanlarında görülen büyük düşüşün genel olup olmadığı ve kaynağı araştırılmalıdır.

- 2- 2009 yılı 7. sınıf SBS’de 2008 yılı SBS’ye göre yapılan değişiklikler araştırılıp, bu tarz değişikliklerden tek basamaklı sınav haline gelen 8. sınıf SBS’lerde öğrencilerin başarısını etkilememek adına uzak durulmalıdır.
- 3- Aynı kazanımların yoklanıp puana dönüştürüldüğü karne notları ve SBS puanlarının paralel sonuç içermesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- 4- Yapılacak tüm SBS’lerin uygunluk geçerliğı çalışması yapıp, kamuoyu okul başarısı ile merkezi sınav başarısının ilişkisi hakkında aydınlatılmalıdır.
- 5- Merkezi sınavların zorluk derecelerine ve soru tip ve içeriklerine ilişkin standartlar oluşturulup puanlarda büyük dalgalanmaların önüne geçilmelidir.
- 6- Araştırma sonuçlarının genellenebilmesi adına, çalışma diğeri yılları içeren, başka bir örnekleme oluşturulan veri grubu ile tekrarlanabilir.
- 7- Aynı yılın 6. 7. ve 8. sınıf verileri elde edilerek analizler yapılabilir ve sonuçlar aynı gruba ait sonuçlar ve farklı gruplara ait sonuçları görmek adına karşılaştırılabilir.
- 8- 2013 yılında tek basamaklı SBS uygulamasına geçildiğinde yordama geçerliğı incelenerek sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, T. (2005). OKÖSYS Sosyal Bilimler Test Başarı Puanlarının Diğer Alt Test Başarı Puanları ve Cinsiyet Değişkeni İle Karşılaştırılması. *Eurasian Journal of Educational Research*. 21. 1-12
- Açıkgöz, K. Ü. (2000). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Akgül, A. (2010). *Öğretmenlerin Uygulamaya Dayalı Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Beceri Algılarının Öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavı (SBS) İle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyol, H. (2000). *Sınıf Yönetimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Aldım, Ü.F. (2010). *İlköğretim 7. Sınıflarında Uygulanan SBS (Seviye Belirleme Sınavı). İngilizce Sorularının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avcı, E. (2008). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, H. (2008). *Öğrencilerin Lise Kimya Dersleri İle OKS Sınavlarındaki Başarıları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baykul, Y. (1999). *İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme. İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı*. Ankara.
- Büyüköztürk, Ş, Bökeoğlu, Ö.Ç. ve Köklü N. (2009). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş, (2003). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çevik, E. (2009). *İlköğretim 2. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Yazılı Sınav Soruları İle Seviye Belirleme Sınavı Sorularının Programa Uygunluğunun İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demir, S.C. (2010). *2009 Seviye Belirleme Sınavı (SBS) Türkçe Sorularının Öğretim Programı Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demircioğlu, G. (2007). Geçerlik ve Güvenirlik. E. Karip (ed.), *Ölçme ve Değerlendirme* (ss. 51-79). Ankara: Pegema Yayıncılık
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitimde Program Geliştirme* (7. Baskı). Ankara: Pegema Yay.
- Demirtaş, H. (2004). *Yönetici, Öğretmen Veli ve Öğrencilerin Başarı Algısı ve Eğitime İlişkin Görüşleri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Bildiri Özetleri. 06-09 Temmuz 2004. Malatya Üniversitesi Eğitim Fakültesi: Malatya.
- Deniz, Z. (2003). *İlköğretim Akademik Başarı Ölçüleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Puanları Arasındaki Uygunluk Geçerliği Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deniz, Z. ve Kelecioğlu, H. (2005). İlköğretim Başarı Ölçüleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Arasındaki İlişkiler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 2 (38), 127-143.
- Dursun, S. (2008). *İstanbul İli Anadolu Liseleri On Birinci Sınıf Fen Bölümü Öğrencilerinin Matematik, Fizik, Kimya, Geometri Ve Biyoloji Akademik Başarı Puanlarının Öss Say-2 Puanını Yordama Derecesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (drl.). (2004). Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3). 211-216.
- Erdoğdu, Y.M. (2006). Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 95-106.
- Ergün, M. (1987). *Eğitim ve Toplum*. Malatya: İnönü Üniversitesi Basımevi.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- Göktaş, M. (2008). *İlköğretim Besinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Benlik Saygısı Düzeyleri İle Ders Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güler, Z. (2010). *İlköğretim Öğrencilerinin Sbs Puanları İle Ders Başarıları, Bilimsel Süreç Becerileri ve Mantıksal Düşünme Yetenekleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güzeller, C. (2005). İlköğretim Akademik Başarı Not Ortalamaları İle OKÖSYS Alt Test Puanları Arasındaki Uygunluk Geçerliği Çalışması, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 2 (6). , 133-143

- Karabacak, K. (2010). *Seviye Belirleme Sınavları'nın Eğitimde Ortaya Çıkardığı Açmazlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karabay, H. (1999). *Anadolu Öğretmen Liseleri Giriş Sınavı ile Lise 1. Sınıftaki Başarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakaş, D. (1998). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalındaki Öğrencilerin Yükseköğretime Giriş Puanları ile Bu Anabilim Dalındaki Başarı Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Karakaya, İ. (2002). *Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın Yordama Geçerliliğine İlişkin Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (18. Baskı). Ankara: Nobel Yay.
- Keskin G. ve Sezgin B. (2009). Bir Grup Ergende Akademik Başarı Durumuna Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10). , 1-15
- Kurt, M. (2010). *Yedinci Sınıf Seviye Belirleme Sınavı Matematik ve Fen Bilimleri Alt Testlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hacettepe Üniversitesi.
- Kutlu, Ö. ve Karakaya, İ. (2004). *Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavının (OKÖSYS). Faktör Yapılarına İlişkin Bir Araştırma*. XIII. Uluslar Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulan bildiri (6-9 Temmuz, Malatya).
- Marlow C.R. ve Boone S., (2010). *Research Methods for Generalist Social Work*. Belmont. Brooks/Cole Cengage Learnig.
- Meier, S. T (2008). *Measuring Change in Counseling and Psychotherapy*. New York, Guilford Press.
- Memduhoğlu, H. B. ve Tanhan, F. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi*, 1. Uluslar arası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresinde sunulan bildiri (1-3 Mayıs, Çanakkale)., Çanakkale: Eğitim Araştırmaları Birliği.
- Milli Eğitim Bakanlığı. *2010-2011 Eğitim – Öğretim İstatistikleri* (www.meb.gov.tr. 10.05.2011 tarihinde erişildi).
- Milli Eğitim Bakanlığı. *2011 SBS e-Başvuru Kılavuzu* (oges.meb.gov.tr. 10.05.2011 tarihinde erişildi).

- Milli Eğitim Bakanlığı. *Ortaöğretim Geçiş Sistemi Tanıtım Sunusu* (http://oges.meb.gov.tr/docs/OGS_SUNUM.pdf 10.05.2011 tarihinde erişildi).
- Milli Eğitim Bakanlığı. *SBS Geçmiş Yılların İstatistikleri* (oges.meb.gov.tr. 10.05.2011 tarihinde erişildi).
- Önen, E. ve Demirtaşlı Ç. N. (2004). OKÖSYS Başarısı ve Fen Lisesi 1. Sınıftaki Akademik Başarıya İlişkin Bir Yordama Geçerliliği Çalışması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(1). :123-145.
- Özcan, S. (2010). *İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Soruların SBS Türkçe Sorularıyla Örtüşme Düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Özçelik, D. A. (1998–8). Ölçme ve Değerlendirme (3. Baskı). Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Savaş, E., Taş, S. ve Duru, A. (2010). Matematikte Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (11). , 113-132
- Sevindik, . (2009). *Akademik Başarı Puanlarının Seviye Belirleme Sınavı (SBS). 2008 Puanları İle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Silah, M. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Çeşitli Nedenler Arasından Süreksiz Durumluk Kaygısının Yeri ve Önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10: 102-115.
- Şinik B, S. (2010). *Ortaöğretime Geçişte Uygulanan SBS'lerin Ailelerin Sosyal Yaşantısına Etkileri Ve Ailelerin Bu Sınavlara İlişkin Duygu Ve Düşünceleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tekin, H. (2000). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (16. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Thomas J., Nelson J., ve Silverman S. (2010). *Research Methods in Physical Activity*. Champaign. Human Kinetics.
- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları* (9. Baskı). Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Uluğ, F (1990). *Okulda Başarı*, Remzi kitapevi, 3. Basım.
- Ümre, M.M. (2006). *Seviye Belirleme Sınavları (Sbs). Sosyal Bilgiler Sorularının Sosyal Bilgiler Programına ve Bilişsel Alan Basamaklarına Gore Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Üzkurt , İ. ve Koçakoğlu, M. (2009). *İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Ders Notları İle Seviye Belirleme Sınavları Arasındaki İlişki*. 1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresinde sunulan bildiri (1-3 Mayıs, Çanakkale), Çanakkale: Eğitim Araştırmaları Birliği.
- Verim, A. (2006). *İlköğretim Düzeyindeki Bazı Başarı Ölçülerinin Ortaöğretim Kurumları öğrenci Seçme Sınavını Yordama Gücü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, M. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavında Aldıkları Sınıf Puanlarına Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi, *İlköğretim Online*, 9(2), 705-713
- Yavuzer, H. (1993). *Anne-Baba ve Çocuk*. 8. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. ve Diğerleri (1998). *Eğitsel ve Mesleki Rehberlik*. Ankara: Varan Matbaacılık.